DZIENNIK URZĘDOWY

c. k. Rady szkolnej krajowej w Galicyi.

Redagowany w c. k. Radzie szkolnej krajowej.

Rocznik 1915 i 1916.

WE LWOWIE
NAKŁADEM FUNDUSZU SZKOLNEGO KRAJOWEGO.
Z DRUKARNI WŁADYSŁAWA ŁOZIŃSKIEGO
1917.

Chronologiczny spis rozporządzeń i okólników,

wydanych w roku 1915 i 1916.

Alfabetyczny spis rozporządzeń i okólników,

wydanych w roku 1915 i 1916.

Organizacya szkół.

Szkoły prywatne:

Biała, gimnazyum realne Towarzystwa Szkoły ludowej 106.

Biała, seminaryum naczycielskie żeńskie im. św. Hildegardy 107

Biała, szkoły handlowe 113.

Bochnia, seminaryum nauczycielskie żeńskie 124.

Brody, szkoła handlowa 113.

Brzesko, gimnazyum 113.

Chrzanów, gimnazyum realne 105.

Dolina, gimnazyum z ruskim językiem wykładowym 113.

Horodenka, gimnazyum z ruskim językiem wykładowym 124.

Jarosław, gimnazyum realne żeńskie 83.

Jasło, gimnazyum realne żeńskie 71.

Jaworów, gimnazyum z polskim i ruskim językiem wykładowym 124.

Kołomyja, gimnazyum realne żeńskie i liceum żeńskie SS. Urszulanek 105.

Kołomyja, seminaryum nauczycielskie żeńskie im. św. Bronisławy 113.

Kraków, gimnazyum żeńskie im. król. Jadwigi 106.

Kraków, gimnazyum żeńskie dr. Józefa Lewickiego i dr. Maryi Lewickiej (przedtem H. Strażyńskiej) 105.

Kraków, gimnazyum żeńskie „Towarzystwa szkoły gimnazyalnej żeńskiej“ 106.

Kraków, gimnazyum realne żeńskie prof. Stanisława Jaworskiego 106.

Kraków, gimnazyum realne żeńskie SS. Urszulanek 106.

Kraków, gimnazyum realne żeńskie im. Kaplińskiej 235.

Kraków, liceum żeńskie Heleny Kaplińskiej 105.

Kraków, seminaryum nauczycielskie żeńskie Sebaldy Münnichowej 106.

Leżajsk, miejskie gimnazyum realne 124.

Lwów, gimnazyum dr. Karola Petelenza 83.

Lwów, gimnazyum żeńskie SS. Bazylianek 113.

Lwów, gimnazyum żeńskie im. Juliusza Słowackiego 137.

Lwów, gimnazyum żeńskie Zofii Strzałkowskiej 83.

Lwów, gimnazyum realne dr. Jana Niemca 71.

Lwów, gimnazyum realne żeńskie i liceum żeńskie SS. Urszulanek 19 z r. 1915, 82, 106.

Lwów, gimnazyum realne im. Henryka Jordana 83.

Lwów, gimnazyum realne żeńskie Olgi Filippi-Żychowiczowej 82.

Lwów, gimnazyum realne żeńskie SS. Nazaretanek 71.

Lwów, gimnazyum realne żeńskie im. Wiktoryi Niedziałkowskiej 105.

Lwów, reformowane gimnazyum realne żeńskie Maryi Fränklówny 106.

Lwów, miejskie gimnazyum realne żeńskie im. król. Jadwigi 39.

Lwów, liceum żeńskie „Polskiego Muzeum szkolnego“ (dawniej Olgi Filippi) 82.

Lwów, liceum żeńskie im. Wiktoryi Niedziałkowskiej 137.

Przemyśl, gimnazyum żeńskie Anny Rachalskiej 83.

Przemyśl, liceum żeńskie „Ruski Instytut dla dziewcząt“ 82.

Przemyśl, szkoła handlowa 113.

Rzeszów, gimnazyum realne żeńskie 113.

Książki szkolne, naukowe i przybory naukowe.

Książki do bibliotek i na nagrody.

Wiadomości statystyczne.

Rozmaitości.

Alfabetyczny spis nazwisk osób.

A.

B.

C.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

J.

K.

L.

N.

O.

T.

U.

V.

W.

Z.

Rok XIX. Nr. 1.

DZIENNIK URZĘDOWY

c. k. Rady szkolnej krajowej w Galicyi.

Redagowany w c. k. Radzie szkolnej krajowej.

Wydany dnia 20. września 1915.

Do nauczycielstwa.

Minął rok od ukazania się ostatniego numeru „Dziennika Urzędowego c. k. Rady szkolnej krajowej“, rok niepamiętnej grozy dla całej niemal Europy, szczególnie dotkliwy dla naszej Monarchii a straszny nadewszystko i bolesny dla naszego, niezliczonemi klęskami znękanego kraju.

Zatamowały one a w części zniszczyły piękny rozwój naszego szkolnictwa i przeszkodziły swobodnemu sprawowaniu zarządu spraw oświaty a między innemi wstrzymały także wydawnictwo „Dziennika Urzędowego“, którym c. k. Rada szkolna krajowa posługuje się dla obwieszczania zarządzeń ogólniejszego znaczenia z zakresu administracyi szkolnej.

Wydanie tych zarządzeń było też z konieczności ograniczone do ciasnego obrębu spraw, które można i trzeba było załatwiać z powodu ich ważności i nagłości doraźnie, bez posiedzeń, niemożliwych wskutek stanu kraju i rozprószenia członków Rady, w których rzędzie i dziś jeszcze znajdują się odcięte od nas, przez wroga uwiezione ofiary wojny a natomiast było niebywale rozszerzone pod względem obszaru, na jakie wypadło je rozciągać. W ubiegłym okresie bowiem urzędowanie c. k. Rady szkolnej krajowej, po opuszczeniu Lwowa zrazu w Krynicy a następnie w Białej, sięgało lubo nie bezpośrednią kompetencyą, daleko poza jej zakres terytoryalny, w najodleglejsze okolice Monarchii, skoro nie było w niej prawie zakątka, gdzieby nie znaleźli schronienia nauczyciele i nauczycielki, których pilnym, żywotnym potrzebom należało zadość uczynić,

gdzieby nie tułała się również i młodzież szkolna, o której dalszem kształceniu i wychowaniu godziło się pamiętać w tej smutnej dobie.

To też ze względu na wyjątkowe okoliczności i tryb urzędowania musiano zaniechać zwykłego sposobu ogłoszeń w „Dzienniku Urzędowym", którego nie można było wydawać a natomiast wypadło w miarę potrzeby i możności uciekać się do organów prasy krajowej i zagranicznej, do władz innych krajów koronnych, do władz centralnych a nawet do władz drugiej połowy Monarchii.

Mimo opisać się nie dających trudności, z któremi takie urzędowanie walczyć musiało z powodu warunków technicznych, rozsypki nauczycielstwa zrazu zmieniającego wciąż miejsce pobytu, wskutek nieregularnego biegu poczt, przeszkód strategicznych, nawału i ciągłej nagłości spraw, którym musiał podołać bardzo szczupły poczet sił pracujących, udało się rozwiązać niezgorzej zadanie pieczy nad materyalnem dobrem nauczycieli, z początku przez zezwolenie za zgodą Wydziału krajowego na podjęcie po dwakroć dwumiesięcznych poborów z góry, przez rozsyłanie ich na wszystkie strony z jak najmniejszem opóźnieniem, przez udzielanie nadzwyczajnych zasiłków, na które wydano znaczniejsze w c. k. Ministerstwie oświaty uzyskane fundusze a w miarę oswobodzenia kraju od najazdu spieszenie z wypłatą zaległych należytości i z pomocą nauczycielom, którzy pozostali byli na zajętych obszarach.

Z drugiej strony mogła c. k. Rada szkolna krajowa z wielką pociechą nie zaniedbać także swego szczytnego posłannictwa opieki nad dobrem moralnem i umysłowem młodzieży, która z rodzinami schroniła się w inne okolice Państwa i której nie wolno było porzucić na pastwę próżniactwa i wszystkich jego zgubnych następstw.

Odwołanie się w tym względzie do poczucia obowiązku naszych nauczycieli nie minęło bez pożądanego oddźwięku. Rychło idąc za tym głosem inicyatywa ludzi dobrej woli i gorącego serca stworzyła we wszystkich krajach koronnych pod opieką władz tamtejszych liczne szkółki i kursy kształcące, na których w zakresie szkoły ludowej a w wielu miejscach i w zakresie szkoły średniej, w miarę stosunków osiedlenia, nad tysiącami lub nad drobną, kilkanaście lub nawet kilka dzieci liczącą garstką pracowano gorliwie i skutecznie, przenosząc urządzenia i ducha naszej szkoły z ziemi macierzystej na te niby czarem na obcej ziemi wyrosłe kolonie szkolne.

Tych samych i innych nauczycieli i nauczycielek całe zastępy słuchając zarówno zachęty c. k. Rady szkolnej krajowej jak gorącego popędu własnego, korzystały z istniejących lub umyślnie dla nich otwiera-

nych sposobności dalszego kształcenia się w podobny jak w kraju sposób lub w odmiennych kierunkach, na kursach z różnem praktycznem przeznaczeniem, aby stąd nietylko dla siebie uzyskać korzyść, lecz przynieść ją jako cenną zdobycz do zużytkowania w naszych szkołach za powrotem do kraju.

Teraz, gdy wreszcie utęskniona chwila powrotu nadeszła, kiedy dzięki nad wszelkie spodziewanie szybkiemu, zwycięskiemu pochodowi wojsk naszych nowy rok szkolny zastaje prawie cały kraj oczyszczony od wrogich zagonów, otwierają się po kolei szkoły, lecz otwierają niestety przeważnie w smutnych, najcięższych warunkach. Uszkodzenie budynków i ogołocenie ich ze sprzętów i środków naukowych utrudnia udzielanie nauki, wyniszczenie ludności i zapotrzebowanie najmłodszych nawet rąk do roboty nie dopuszcza stosowania całego rygoru prawa w przynaglaniu do uczęszczania do szkoły, ofiary, które szkolnictwo także dla najważniejszego celu: obrony państwa ponosić musi w ludziach, powołanych pod broń i budynkach, zajmowanych na cele wojenne, wszystko to stwarza znaczne, trudne do usunięcia przeszkody.

A jednak przeszkody te pokonać trzeba, dwojąc gorliwość, rzutkość, energię i wytrwałość, trzeba w danych twardych warunkach nietylko spełnić obowiązek, jak zwykle, ale czynić daleko więcej niż ten zwykły obowiązek, bo tego wymaga doniosła powaga i nagląca potrzeba chwili, która tak bardzo przerasta czasy zwyczajne, bo tego wymaga dobre imię naszego nauczycielstwa, które winno stać zawsze w pierwszym rzędzie pracy obywatelskiej i służby dla ojczyzny.

Kiedy tylu braci w krwawym znoju walczy i zwycięża na polu chwały — i na tem zaszczytnem polu pracy szkolnej trzeba nam walczyć i zwyciężać.

Do tej usilnej pracy niepomiernego znaczenia niech ci, co przebywali za krajem, przyniosą cały zasób okazanego tam hartu i dzielności i cały plon zebranego doświadczenia a niech z nimi współzawodniczą i ci, którym najazd narzucił brzemię przymusowej bezczynności. Pracować winni na wyścigi wszyscy z największem wytężeniem, z radością z odzyskania naszej szkoły, z silnem przeświadczeniem, że straty poniesione powetować, spustoszenie materyalne i moralne naprawić, do ciągłego coraz szerszego i pomyślniejszego postępu naszej oświaty bez wytchnienia dążyć należy.

Więc w górę serca, do pracy w imię Boże!

Biała, dnia 15. września 1915.

„Dziennik Urzędowy“, który dziś wznawia swe wydawnictwo, przynosi na razie najważniejsze i najpilniejsze zarządzenia doraźnego znaczenia; w następnych numerach w miarę miejsca i potrzeby umieszczane będą kolejno także rozporządzenia i okólniki, które wydano w minionym roku, a których znajomość, mimo że się odnosiły do danej chwili, może być przydatną dla Rad szkolnych okręgowych jakoteż Dyrekcyi i Zarządów szkół różnych kategoryj.

L. 18.571/IV. Kr.

Okólnik

c. k. Rady szkolnej krajowej do Dyrekcyi wszystkich c. k. gimnazyów i szkół realnych w sprawie zorganizowania nauki w galicyjskich szkołach średnich w roku szkolnym 1915/16.

W załączeniu przesyła się Dyrekcyom w dosłownym przekładzie reskrypt J. E. Pana Ministra Wyznań i Oświaty z 25. sierpnia 1915 L. 25.192 w sprawie zorganizowania nauki w galicyjskich szkołach średnich w roku szkolnym 1915/16.

Zawarte w tem rozporządzeniu wskazówki co do zorganizowania klas złożonych od II. klasy począwszy, tudzież wszystkie z tem rozporządzeniem związane kombinacye odnoszą się tylko do tych szkół średnich naszego kraju, które albo przez cały przeciąg ubiegłego roku szkolnego albo przez znaczną jego część musiały zaniechać prawidłowej nauki.

Są to następujące zakłady:

A) Gimnazya publiczne: w Brodach, Brzeżanach, Brzozowie. Buczaczu, Dębicy, Drohobyczu, Gorlicach, Gródku Jagiellońskim, Jarosławiu, Jaśle, Kamionce Strumiłowej, Kołomyi I. z polskim językiem wykładowym i II. z ruskim językiem wykładowym, we Lwowie I. akademickie wraz z filią, II. niemieckie, III. Franciszka Józefa, IV. wraz z oddziałami równorzędnymi, V., VI., VII., wraz z filią, VIII.; w Łańcucie, w Mielcu, w Przemyślu I. z polskim językiem wykładowym, II. z ruskim językiem wykładowym, III. na Zasaniu, w Rzeszowie I. i II., w Samborze wraz z filią, w Sanoku, w Sokalu, Stanisławowie I. i II. z polskim językiem wykładowym, III. z ruskim językiem wykładowym, w Stryju wraz z filią, w Tarnopolu I. i II. z polskim językiem wykładowym i III. z ruskim

jezykiem wykładowym, w Tarnowie I. i II., w Tłumaczu, w Trembowli, Złoczowie. Żółkwi.

B) C. k. szkoły realne: w Jarosławiu, Krośnie, we Lwowie I. i II. Rawie ruskiej, Stanisławowie, Śniatynie, Tarnobrzegu, Tarnopolu i Tarnowie. tudzież wszystkie gimnazya prywatne, które istniały w roku szkolnym 1913/14, w części kraju zajętej przez nieprzyjaciela, przez znaczną część roku 1914/15, o ile te zakłady będą w bieżącym roku znowu zorganizowane.

We wszystkich innych szkołach średnich galicyjskich, w których w roku szkolnym 1914/15 nauka była prowadzona prawidłowo, praca szkolna w roku szkolnym 1915/16 będzie się odbywała na podstawie planów normalnych.

Są to zakłady:

A) Gimnazya: w Krakowie I. św. Anny. II, św. Jacka wraz z filią, III., IV. (realne), V. i VI. (w Podgórzu), w Myślenicach. w Nowym Sączu I. i II. w Nowym Targu, w Wadowicach.

B) Szkoły realne: w Krakowie I. i II. w Wieliczce i w Żywcu, tudzież w prywatnych gimnazyach w Chrzanowie, Białej i w Zakopanem.

Wzywając Dyrekcye tych zakładów wyżej wymienionych, w których nauka w roku 1915/16 ma być zorganizowana na podstawie zasad, przedstawionych w załączonym reskrypcie ministeryalnym, aby zajęły się niezwłocznie zrealizowaniem rozporządzeń w tym reskrypcie zawartych, poleca się w szczególności co następuje:

1. Dyrekcye zarządzą jak najrychlej, aby na specyalnych konferencyach grona nauczycielskie rozważyły kwestyę stosownego ograniczenia materyału nauki i zajęły się ułożeniem dokładnego chronologicznie zestawionego programu pracy. w zakresie poszczególnych przedmiotów każdej klasy. Ten „kalendarz“ pracy należy jak najrychlej przedłożyć c. k. Radzie szkolnej krajowej do zatwierdzenia.

2. Należy niezwłocznie zarządzić egzamina wstępne do klasy I. i podać do wiadomości publicznej termin, w którym się te egzamina odbędą.

3. Ponieważ zorganizowanie w poszczególnych zakładach obok klas złożonych także jednej lub więcej klas z normalnym planem nauki dla uczniów, którzy za rok szkolny 1914/15 otrzymali prawomocne świadectwo szkolne, przewidziane w załączonem rozporządzeniu ministeryalnem, mogłoby nastąpić tylko tam, gdzie jest odpowiednia liczba takich uczniów, gdzie zakład rozporządza dostateczną ilością sił nauczycielskich, a zwła-

szcza — pomijając inne stosunki lokalne — gdzie znajdzie się wystarczające na ten cel umieszczenie, przeto Dyrekcye dadzą niezwłocznie c. k. Radzie szkolnej krajowej wyczerpującą odpowiedź na te pytania, oświadczając się, czy takie wyjątkowe zarządzenia uważają za możebne i właściwe w swojej szkole.

Zorganizowanie takich oddziałów równorzędnych bez poprzedniego zezwolenia c. k. Rady szkolnej krajowej jest niedopuszczalne.

4. Poleca się Dyrekcyom, ażeby, przyjmując uczniów do zakładu, postępowały z należytą surowością i ostrożnością i we wszystkich przypadkach, w których okaże się przerwa w nauce, stwierdzały w miarę możności dokładnie, żądając ewentualnie wskazanych przez okoliczność dowodów, jakiem było zajęcie i zachowanie się ucznia w czasie roku szkolnego 1914/15. W tym względzie należy zwłaszcza pilnie przestrzegać wskazówek, podanych w tutejszym reskrypcie z dnia 12. sierpnia 1915, L. 182/Pr. Kr.

Podając do wiadomości Dyrekcyi i gron powyższe zarządzenia Pana Ministra Wyznań i Oświaty i polecając ich wykonanie, c. k. Rada szkolna krajowa jest w zupełności świadoma, że praca, którą na rok szkolny 1915/16 projekt jej zatwierdzony obecnie przez c. k. Ministerstwo na nauczycielstwo nasze nakłada, wychodzi znacznie poza granice normalnych obowiązków, zwłaszcza, że w obecnych warunkach przewidywać należy przeszkody zewnętrznej natury, które w niejednym kierunku będą krępowały i krzyżowały obmyślane z góry plany.

W każdym razie będzie rzeczą pożądaną, aby klasy, w których zaprowadzona będzie nauka skombinowana w myśl wskazówek niniejszego rozporządzenia, nie były zbyt liczne, a mianowicie, aby ich frekwencya, o ile tylko lokalne warunki na to pozwolą, nie przekraczała cyfry 30 uczniów, gdyż w razie większej ich liczby pokonanie trudności, które nastręcza uczenie w tych wyjątkowych warunkach, nie rokowałoby widoków powodzenia. Rada szkolna krajowa pragnie też zwrócić ponownie uwagę Dyrekcyi i gron, że zasadniczy postulat, wyrażający się w ściągnięciu materyału dwóch lat nauki na przeciąg jednego roku, nie jest bezwzględnie obowiązujący, że owszem przełożenie pewnych ściśle określonych i z góry przewidzianych części materyału naukowego w zakresie poszczególnych przedmiotów i klas na następne lata nieraz okaże się koniecznem, zwłaszcza wtedy, gdy zbyt gwałtowne ograniczenie normalnego planu nauki groziłoby wydarciem dotkliwych luk i zachwianiem równowagi w całości średniego wykształcenia. Wynikną stąd całkiem

niezwykłe problemy, od których mniej lub więcej szczęśliwego rozwiązania zależeć będzie powodzenie pracy szkolnej w roku szkolnym 1915/16, a także w latach następnych. Ze znaczną częścią tych zagadnień wypadnie uporać się teoretycznie już przed rozpoczęciem nauki szkolnej, zatem niezwłocznie, przygotowując szczegółowy program pracy w myśl podanego powyżej zarządzenia ministeryalnego. Pozostanie jednak nierównie liczniejszy szereg nieprzewidzianych kwestyi i trudności, które wypadnie zwalczać w ciągu nauki, z dnia na dzień i z lekcyi na lekcyę, licząc się ciągle ze stosunkową ważnością danego działu wiedzy, który ma być w nauce uwzględniony, lub też z niej usunięty, jak niemniej z możnością wykonania bez nadmiernego przeciążenia młodzieży. Trzeba będzie niezwykłego nakładu gorliwości i pomysłowości, aby tę pracę, niezawodnie bardzo trudną i w skutkach swych doniosłą wykonać z rezultatem możliwie najpomyślniejszym. Sumienność i dokładność przygotowania tak całokształtu nauki z zakresu poszczególnych przedmiotów, jak każdej lekcyi z osobna będzie musiała zaznaczyć się jeszcze nierównie wydatniej i samodzielniej niż w warunkach normalnych, tem więcej, że chodzić będzie równocześnie o udzielanie najpotrzebniejszych wiadomości jednym, a o przeważnie bardzo potrzebne rozszerzenie i pogłębienie ich u drugich. C. k. Rada szkolna krajowa jest jednak pewna, że nauczycielstwo nasze podejmie i wykona tę pracę niezwykłą i niełatwą, ale dla talentu pedagogicznego wdzięczną i piękną z ochotą, z tem żywem poczuciem obowiązku, którego zeszłoroczne tułactwo tyle pocieszających przyniosło dowodów i z tem silnem przekonaniem, że wywiązując się godnie z zadania, jakiego szkoła nasza dotąd nie miała, w chwili przełomowej, gdy chodzi o uratowanie roku nietylko jednostkom i rodzinom, ale całemu społeczeństwu, które dziś mniej niż kiedykolwiek ma prawo marnować czas i ludzi, zdobędzie istotną zasługę, spełni czyn naprawdę obywatelski i patryotyczny, zapisze się chlubnie w dziejach odrodzenia naszego nieszczęśliwego kraju.

Biała, 31. sierpnia 1915.

Za c. k. Namiestnika
Dembowski.

Reskrypt c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z d. 25. sierpnia 1915 l. 25192.

Z uwagi na obecne nadzwyczajne stosunki zezwalam na podstawie przedłożonego wniosku, aby w tych szkołach średnich tamtejszego obszaru administracyjnego, w których w roku szkolnym 1914/15 z powodu wydarzeń wojennych na-

uka albo nie mogła się całkiem odbywać, albo odbywała się tylko w krótszych, po kilkakroć przerywanych okresach, zaniedbany czas nauki wyrównano w roku szkolnym 1915/16 przez ściągnięcie dwóch bezpośrednio po sobie następujących klas w jedną klasę złożoną, przyczem rok 1915/16 ma się rozpocząć możliwie najrychlej we wrześniu 1915, a zakończyć z końcem lipca 1916.

W tych klasach złożonych ma być wytknięty ten cel nauki, który przepisany jest dla klasy wyższej z dwóch klas złożonych; do osiągnięcia tego celu należy dążyć z wszelką możliwą usilnością przy stosownem ograniczeniu materyanł naukowego obu klas.

Do II. klasy złożonej zakładów, o których mowa, należy przeto przyjąć tych uczniów, którzy w normalnych warunkach byliby ukończyli klasę I. w roku 1914/15; ci uczniowie będą przerabiali w I. półroczu materyał nauki klasy I., skrócony w myśl zasadniczych wskazań, a w II. półroczu materyał nauki klasy II. Do klasy III. złożonej należeć będą ci uczniowie, którzy byliby w roku szkolnym 1914/15 ukończyli klasę II. itd. W ten sposób wszyscy uczniowie, przyjęci do klas złożonych w myśl powyższej zasady, znajdą możność ukończenia w roku szkolnym 1915/16 tej klasy wyższej, w której znaleźliby się byli przy normalnym postępie nauki.

Będą tedy w powyżej oznaczonych zakładach istniały w roku 1915/16 zasadniczo obok normalnie zorganizowanej klasy I. tylko klasy złożone, a mianowicie: II. klasa z materyałem naukowym klas I. i II., III. klasa z materyałem naukowym klas II. i III. i t. d. aż do VII. klasy z materyałem klas VI. i VII. i wreszcie klasa VIII., w której obok ujęcia i zaokrąglenia całokształtu wiedzy w zakresie każdego przedmiotu przerobiony będzie materyał klas VII. i VIII.

Tacy uczniowie, którzy w roku szkolnym 1914/15 odbyli studya w sposób normalny w zakładzie państwowym jako uczniowie publiczni, względnie prywatni lub jako hospitanci takiego zakładu, dalej jako uczestnicy jednego z kursów kształcących, albo wreszcie kształcili się prywatnie, a otrzymali już za rok 1914/15 świadectwo z pomyślnym wynikiem, o ile nie będą mogli odbywać dalszych studyów w jednym z galicyjskich zakładów z klasami normalnemi, mają być przyjęci do bezpośrednio wyższej klasy złożonej i będą w I. półroczu powtarzali materyał poprzedniego roku szkolnego; takim uczniom nie będzie wydany z końcem I. półrocza półroczny wykaz cenzur i otrzymają oni dopiero z końcem II. półrocza świadectwo roczne z klasy wyższej. Natomiast ci uczniowie, przyjęci do klas złożonych, którzy nie mogą wykazać się świadectwem rocznem za rok szkolny 1914/15, otrzymają z końcem I. półrocza 1915/16 zamiast półrocznego wykazu cenzur świadectwo roczne z tej klasy bezpośrednio niższej, której materyał naukowy przerobiono w I. półroczu klasy złożonej.

W razie niepomyślnego wyniku klasyfikacyi należy takich uczniów z początkiem II. półrocza przeznaczyć do klasy złożonej bezpośrednio niższej celem powtórzenia materyału.

W wypadkach, gdy z końcem I. półrocza wyznaczony będzie egzamin poprawczy z jednego przedmiotu, będą mogli odnośni uczniowie odbywać prowizorycznie dalszą naukę w tej samej wyższej klasie złożonej, ostateczne jednak rozstrzy-

gnięcie co do pozostawienia ich nadal w tej samej klasie może nastąpić dopiero po złożeniu egzaminu poprawczego, dla którego wyznaczyć należy termin sześciotygodniowy.

Z końcem roku szkolnego 1915/16 otrzymają wszyscy uczniowie świadectwa roczne z tej klasy, której materyał będzie przerobiony w II półroczu roku szkolnego.

W świadectwach rocznych należy fakt, że uczeń odbył naukę w klasie złożonej z powołaniem się na niniejsze rozporządzenie uwidocznić n. p. w sposób następujący:

„N. N. urodzony . . . . , uczeń IV., względnie V. klasy, której materyał naukowy został przerobiony na podstawie rozporządzenia ministeryalnego z 25. sierpnia 1915 L. 25.192 w I. względnie II. półroczu roku szkolnego 1915/16, otrzymuje z tej klasy świadectwo następujące . . . .

Gdy po otwarciu w poszczególnych szkołach średnich, ze względu na frekwencyę, okaże się konieczność zorganizowania klas równorzędnych, można, odpowiednio do okoliczności, z uczniów którzy otrzymali świadectwo roczne za rok szkolny 1914/15, o ile ich liczba będzie wystarczająca, utworzyć osobny oddział równorzedny z normalnym programem pracy; natomiast uczniowie, którzy nie uzyskali takiego świadectwa, będą przydzieleni do drugiego oddziału równorzędnego, zorganizowanego jako klasa złożona.

W celu odpowiedniego ograniczenia i skrócenia planów naukowych winny odbyć szczegółowe obrady konferencye nauczycielskie, a ułożone prowizoryczne plany naukowe wraz z chronologicznie zestawionym programem pracy ma zatwierdzić c. k. Rada szkolna krajowa, poczem należy je przedłożyć z początkiem roku szkolnego 1915/16 c. k. Ministerstwu do wiadomości.

Rozszerzenie, względnie pogłębienie materyału nauki, przerobionego w stosownem ograniczeniu w klasach złożonych II.—VII. roku szkolnego 1915/16 będzie z chwilą nastania normalnego toku nauki zadaniem lat następnych.

Co się tyczy opłaty szkolnej, zezwalam, aby od uczniów klas złożonych, którzy mają obowiązek ją uiścić. ściągnięto tylko normalną opłatę za każde półrocze.

Uwolnienia od opłaty szkolnej, przyznane w roku szkolnym 1913/14, zachowają swą ważność, o ile istnieją przepisane warunki.

Tacy uczniowie tamtejszych szkół średnich, nieczynnych w roku szk. 1914/15, którzy w normalnych warunkach byliby prawdopodobnie ukończyli VII. klasę szkoły realnej, względnie VIII. klasę gimnazyalną i zgłoszą się obecnie lub w terminie jesiennym do egzaminu dojrzałości, mogą w myśl odnośnych tutejszych rozporządzeń w zakładzie, do którego przedtem uczęszczali, albo stosownie do okoliczności w innym zakładzie, który wyznaczy c. k. Rada szkolna krajowa, być przypuszczeni naprzód do egzaminu rocznego z materyału naukowego ostatniej klasy, a gdy ten egzamin wypadnie korzystnie, do egzaminu dojrzałości przyczem należy im przyznać zwyczajne ulgi, przewidziane dla uczniów publicznych, względnie dla prywatystów.

Klasę I. szkół średnich należy we wszystkich zakładach, które będą otwarte, zorganizować podług normalnego planu nauki.

Wniosku w sprawie zaniechania egzaminu wstępnego u tych uczniów, którzy zgłoszą się z początkiem roku szk. 1915/16 z prośbą o przyjęcie do klasy I. jednej z tamtejszych szkół średnich, tudzież w sprawie zorganizowania trzymiesięcznego kursu przygotowawczego dla takich uczniów celem przyjęcia ich do klasy I. nie uwzględniam, gdyż taka praktyka pozostawałaby w sprzeczności z intencyami tutejszych rozporządzeń z 31. lipca 1915 L. 2083/K. U. M. i L. 2084/K. U. M.; owszem należy ściślej przestrzegać, aby do klasy I. przyjęci byli tylko tacy uczniowie, którzy, na podstawie prawidłowo przeprowadzonego egzaminu wstępnego złożą dowód uzdolnienia do studyów w szkole średniej.

Dalej zechce c. k. Rada szkolna krajowa, w myśl zacytowanych powyżej rozporządzeń, z naciskiem wezwać dyrekcye szkół średnich, aby przy przyjmowaniu uczniów do zakładów postępowały z właściwą surowością i przezornością, zwłaszcza aby we wszystkich wypadkach, kiedy okaże się przerwa w studyach, stwierdzały z wszelką dokładnością, żądając, o ile to możliwe, dowodów, jakiem było zajęcie i zachowanie się ucznia w przeciągu roku szkolnego 1914/15.

Nakoniec co się tyczy kwestyi, które z galicyjskich zakładów państwowych, w których w przeciągu roku szkolnego 1914/15 nie mógł być utrzymany bez przerwy prawidłowy tok nauki, mają być obecnie w r. 1915/16 na nowo otwarte, zechce c. k. Rada szkolna krajowa, z uwzględnieniem tutejszego rozporządzenia do L. 25.604 (odnośnie do zapewnienia środków celem adaptowania lokalności szkolnych i uzupełnienia wewnętrznego urządzenia), ściśle tego przestrzegać, aby dokonano ponownego otwarcia tylko tych szkół średnich, co do których na podstawie ich lokalnego położenia istnieje uzasadnione przypuszczenie, że tok nauki w roku 1915/16 będzie mógł być trwale i bez przerwy utrzymany; przeto wypadnie pod tym względem porozumieć się z odnośnemi komendami wojskowemi.

Które szkoły średnie zostały faktycznie otwarte, należy donieść c. k. Ministerstwu Wyznań i Oświaty.

Niepaństwowe szkoły średnie, które zechcą na nowo podjąć naukę w roku szkolnym 1915/16 i ubiegają się o przyznanie praw szkół publicznych, powinny się ściśle zastosować do powyższych wskazówek, wydanych dla państwowych zakładów.

L. 8124/III.

Okólnik

c. k. Rady szkolnej krajowej do c. k. Rad szkolnych okręgowych i Dyrekcyi seminaryów nauczycielskich publicznych i prywatnych z prawem publiczności w sprawie urządzenia nauki w szkołach ludowych w roku szkolnym 1915/16.

Wskutek działań wojennych i nieprzyjacielskiej inwazyi, która z początkiem roku szkolnego 1914/15 zalała wielką część kraju, doznało szkolnictwo ludowe na znacznym obszarze poważnego wstrząśnienia. Ze

względu na charakter nauki w tych szkołach powetowanie poniesionych strat jest o wiele trudniejsze niż w każdej innej kategoryi szkół, a na niektórych stopniach jest ono wprost niemożliwe.

Ażeby, o ile to podobna, wynagrodzić szkodę wynikającą stąd, że z czasu obowiązkowego uczęszczania do szkoły w myśl art. 30. i 31. ustawy z 23. maja 1895 Nr. 57. Dz. u. k. ubył niezużytkowany jeden rok szkolny bez winy rodziców i dzieci, którym nieprzezwyciężona przemoc wypadków wojennych odjęła możność korzystania z dobrodziejstw nauki szkolnej, oraz zabezpieczyć w dzisiejszych utrudnionych warunkach normalny tok nauki i korzyści z niej wypływające, podaje c. k. Rada szkolna krajowa następujące punkty wytyczne, których należy przestrzegać w roku szkolnym 1915/16 przy przyjmowaniu dzieci do szkół ludowych pospolitych i wydziałowych, oraz przy prowadzeniu nauki:

I. Szkoły pospolite typu wiejskiego.

1.) Z początkiem roku szkolnego 1915/16 należy przeznaczyć na I. stopień nauki dzieci 7-letnie, t. j. te, które powinny były rozpocząć naukę z początkiem roku szkolnego 1914/15, oraz dzieci 6-letnie, których obowiązek uczęszczania do szkoły rozpoczyna się z dniem 1. września 1915. Wszystkie te dzieci razem będą stanowiły wzmocniony stopień I. i pobierać będą naukę wedle planów normalnych w przepisanej liczbie godzin.

2.) Dzieci, które z końcem roku szkolnego 1913/14 t. j. przed wybuchem wojny ukończyły 1-szy, 2-gi, 3-ci, względnie 4-ty rok nauki, pobierać będą w roku szkolnym 1915/16 naukę normalną w dalszym ciągu tak, jak gdyby roczna przerwa nie istniała, a więc wedle planu nauki dla 2-go, 3-go, 4-go i 5-go roku nauki z uwzględnieniem tej okoliczności, że przedewszystkiem należy pewien czas poświęcić na powtórzenie i odświeżenie materyału naukowego dawniejszego i wyrównanie strat, powstałych wskutek całorocznej przerwy.

3.) Dzieci, które z końcem roku szkolnego 1913/14 t. j. przed wybuchem wojny ukończyły 5-ty rok nauki, w obec tego, że nie ponoszą winy nieuczęszczania do szkoły w ostatnim roku, będą z początkiem bieżącego roku szkolnego 1915/16 przeniesione na naukę dopełniającą. Z tego samego powodu młodzież, która z końcem roku szkolnego 1913/14 ukończyła 6 lat nauki codziennej, ma uczęszczać jeszcze dwa lata na naukę

dopełniającą; ta zaś, która pobierała przed wybuchem wojny przez jeden rok naukę dopełniającą, obowiązana będzie jeszcze tylko przez rok szkolny 1915/16 do takiej nauki. Młodzieży, która w tym samym czasie ukończyła już dwa lata nauki dopełniającej, nie należy zniewalać do dalszego uczęszczania na tę naukę.

4.) Wskutek tego, że w latach szkolnych od 1915/16 do 1919/20 włącznie pobierać będą naukę dopełniającą dzieci, które faktycznie uczęszczać na naukę codzienną będą o rok krócej, niż w normalnych warunkach, należy naukę dopełniającą w całym wymienionym okresie prowadzić intenzywnie i, o ile na to stosunki personalne pozwolą, w zwiększonej liczbie godzin, względnie przez dłuższy przeciąg czasu wśród roku szkolnego, jeżeli na to stosunki ekonomiczne ludności pozwolą, celem wyrównania braków i zaokrąglenia wiadomości, które młodzież po ukończeniu prawidłowej nauki szkolnej posiadać powinna, stosownie do brzmienia § 7. statutu organizacyjnego nauki dopełniającej, ogłoszonego rozporządzeniem c. k. Rady szkolnej krajowej z 4 grudnia 1897 L. 29.578 (zob. Pierożyńskiego „Ustawy i rozporządzenia“ str. 156 i n.).

Rzeczą Rady szkolnej okręgowej będzie wyznaczyć dla poszczególnych szkół wymiar czasu na naukę dopełniającą aż do sześciu godzin w tygodniu.

5.) Jeżeli dzieci, które na mocy niniejszego rozporządzenia po upływie pięciu lat faktycznego uczęszczania do szkoły mają być przeniesione na naukę dopełniającą, będą dobrowolnie i regularnie uczęszczały szósty rok na naukę codzienną, mogą być w dalszym ciągu zwolnione od pewnej liczby godzin nauki dopełniającej i uczęszczać na nią w minimalnym wymiarze godzin tygodniowo, określonym w § 7. powyżej przytoczonego statutu.

6.) Wreszcie pożądaną jest rzeczą w tych miejscowościach na obszarze nawiedzonym wojną, w których ostały się szkoły z dopełniającymi kursami rolniczymi względnie sadowniczo-pszczelniczymi i w których znajdą się siły należycie ukwalifikowane, aby młodzież prawidłowo ukończyła cały kurs nauk praktycznych, nabierających w dobie obecnej większego jeszcze, niż przedtem, znaczenia.

7.) Dążenie to powinno zresztą przyświecać organizowaniu nauki dopełniającej także w innych szkołach, a rzeczą będzie c. k. Rad szkolnych okręgowych wyzyskać dla tego celu wiadomości praktyczne i specyalne, zdobyte przez liczne siły nauczycielskie w czasie przymusowego pobytu na obczyźnie na różnych kursach, na które tam uczęszczały i sto-

sowne przydzielenie sił takich, o ile niemi rozporządzić mogą, zarządzić we własnym zakresie, względnie c. k. Radzie szkolnej krajowej proponować.

II. Szkoły pospolite typu miejskiego.

1.) W szkołach 5-klasowych i 6-kl. pospolitych będą przyjęte do klasy I-szej dzieci 6-letnie i 7-letnie t. j. te, które powinny były rozpocząć naukę z początkiem roku szkolnego 1914/15. Dzieci te należy rozdzielić na dwa oddziały prowadzone przez jedną siłę nauczycielską. Oddział pierwszy, złożony z dzieci 6-letnich, będzie pobierał naukę wedle planu naukowego klasy I-szej do końca roku szkolnego, drugi oddział złożony z dzieci starszych (7-letnich) prowadzony będzie do końca lutego, względnie połowy marca r. 1916 (wedle uznania Rady szkolnej okręgowej) jako klasa I-sza. dalej zaś, po przeprowadzonej klasyfikacyi, jako klasa II-ga przez tego samego nauczyciela do końca lipca 1916. Dzieci oddziału drugiego, któreby w pierwszej części roku nie odpowiedziały wymaganiom nieco zredukowanym, będą z końcem lutego, względnie w połowie marca przeniesione do oddziału pierwszego i będą uczęszczały do końca roku szkolnego do klasy I.

2.) Dzieci, które z końcem roku szkolnego 1913/14 t. j. tuż przed wybuchem wojny ukończyły I., II.. III. i IV. klasę, o ile poddadzą się egzaminowi w myśl § 217. Regulaminu szkolnego, mogą przejść z początkiem b. r. szkolnego 1915/16 do klasy III-ciej, IV-tej, V-tej, względnie VI-tej. Z powodu nadzwyczajnych okoliczności nie będą rodzice tych dzieci składali za ten egzamin wyjątkowo w roku szkolnym 1915/16 opłat, przewidzianych w § 217., względnie w § 221. Regulaminu szkolnego.

3.) Dzieci, które z końcem roku szkolnego 1913/14 ukończyły I., II., III. i IV. klasę, a w roku szkolnym 1914/15 nie pobierały żadnej nauki domowej i wskutek tego nie mogą przystąpić do wspomnianego powyżej egzaminu, przejdą z początkiem bieżącego roku szkolnego 1915/16 do klasy II., III., IV., względnie V.

4.) Dzieci, które w powyższym terminie (z końcem roku 1913/14) ukończyły pierwszy rok nauki klasy V-tej w szkołach 5-klasowych, względnie klasę V-tą w szkołach 6-klasowych, o ile nie poddadzą się egzaminowi na podstawie § 218. Regulaminu szkolnego, przejdą na osobną zorganizować się mającą naukę dopełniającą po myśli tutejszego rozpo-

rządzenia z 26. marca 1901 L. 8683 (Pierożyński str. 160) celem częściowego wyrównania braków i zaokrąglenia nauki. Zorganizowaniem tej nauki zajmie się c. k. Rada szkolna okręgowa.

Gdyby wszystkie dzieci wymienione w tym ustępie zapisały się dobrowolnie na 2-gi rok do klasy V. szkół 5-klasowych, względnie do VI. klasy szkół 6-klasowych, odpadnie potrzeba zorganizowania tej specyalnej nauki dopełniającej.

III. Szkoły wydziałowe.

1.) W szkołach 4-klasowych pospolitych, połączonych ze szkołami wydziałowemi, będzie nauka urządzona tak samo, jak w klasach niższych szkół 5-klasowych, względnie 6-klasowych.

2.) W klasach wydziałowych szkół 3-klasowych, w których znaczny stosunkowo materyał ma być pokonany w krótkim czasie, nie można bez obawy szkodliwego obarczenia młodzieży przez jeszcze forsowniejszą naukę wynagrodzić straty jednego roku.

W szkołach 3-klasowych wydziałowych będzie nauka odbywała się tak, jak gdyby przerwy w roku szkolnym 1914/15 nie było. Uczenice i uczniowie, którzy w roku szkolnym 1914/15 pobierali naukę domową, mogą z początkiem bieżącego roku szkolnego składać egzamin celem powetowania roku podobnie, jak to określono w ustępie II. punkt 2.) i 3.) niniejszego okólnika.

IV. Uwagi ogólne.

1.) W szkołach, w których nauka w roku szkolnym 1914/15 odbywała się częściowo tylko lub z częstemi albo dłuższemi przerwami tak, że wedle oceny Rady szkolnej okręgowej nie mogła być skuteczna, winna być urządzona tak samo, jak w szkołach, w których w roku szkolnym 1914/15 wcale nauki nie było, t. j. po myśli niniejszego okólnika.

2.) Ze względu na przeważnie bardzo smutne stosunki ekonomiczne ludności należy w roku szkolnym 1915/16 prowadzić naukę tak, aby z tego powodu wynikały możliwie jak najmniejsze wydatki. Często zauważona rozrzutność w szafowaniu zeszytami winna ustać. Każdy zeszyt powinien być zapisany do ostatniej stronicy. Nie należy przeto w drugiem półroczu sprawiać nowych zeszytów, jeżeli zeszyty z pierwszego półrocza

nie będą całkowicie zapisane. Wyjątkowo można ćwiczenia kaligraficzne, których w szkołach wiejskich bywa mało, pisać w zeszytach przeznaczonych na wypracowania z obu języków krajowych, względnie z języka niemieckiego.

3.) Nauka na I-szym stopniu może być ze skutkiem prowadzona bez elementarza przy pomocy tablicy szkolnej i abecadła ruchomego. które nauczyciel sam może sporządzić. Zauważa się przytem, że poszczególne głoski winny być 6 do 7 cm. wysokie i stosownie do tego grube. Podobnie może dziatwa obejść się bez książek rachunkowych i w ten sposób zaoszczędzić wydatków rodzicom w tych ciężkich czasach.

4.) Co do szkół, w których istnieją szczególniejsze warunki co do urządzenia nauki i w których zastosowanie niniejszego okólnika nasuwałoby trudności, należy przedłożyć należycie umotywowane wyczerpujące wnioski.

Biała, 11. września 1915.

Za c. k. Namiestnika:
Dembowski.

L. 21.523/I. Kr.

O k ó l n i k

c. k. Rady szkolnej krajowej do wszystkich c. k. Rad szkolnych okręgowych w sprawie ulg kolejowych dla wracających do kraju nauczycieli i ich rodzin.

Celem umożliwienia personalowi nauczycielskiemu galicyjskich szkół ludowych jak najrychlejszego powrotu do tych okolic Galicyi. w których podjęcie prawidłowego toku nauki jest możliwe, przyznało c. k. Ministerstwo kolei okólnikiem z dnia 28. maja 1915 L. 16.712/6 a) prawo bezpłatnego przejazdu do miejsc służbowych, względnie do położonych w pobliżu stacyj kolejowych c. k. austryackich kolei państwowych tym osobom stanu nauczycielskiego, które wykażą się urzędowem potwierdzeniem swej władzy przełożonej lub jakimkolwiek innym dokumentem, stwierdzającym ich przynależność do stanu nauczycielskiego, jako też pismem Rady szkolnej okręgowej, powołującem okaziciela do objęcia obowiązków nauczycielskich.

Te karty wolnego przejazdu wydaje dla osób wyjeżdżających z Wiednia c. k. Dyrekcya Towarzystwa państwowych kolei żelaznych, dla osób zaś mieszkających poza Wiedniem wydają je Dyrekcye c. k. austryackich kolei państwowych, względnie urzędy ruchu lub urzędy stacyjne.

Karty te są wolne od należytości stemplowej i manipulacyjnej (za wystawienie) i uprawniają do bezpłatnej jazdy II. lub III. klasą i do bezpłatnego przewozu pakunku wagi 25 klg. od osoby.

Powracający do kraju członkowie rodzin nauczycieli mogą uzyskać tak jak osoby prywatne, powracające do miejsc swego stałego zamieszkania, po myśli rozporządzenia c. k. Ministerstwa kolei z dnia 17. października 1914 L. 39.865/6 a) karty bezpłatnego przejazdu, jeżeli przedłożą poświadczenie władzy politycznej lub policyjnej, stwierdzające brak środków utrzymania lub zupełne zubożenie, a karty jazdy z 50% opustem, jeżeli przedłożą poświadczenie niezamożności.

Biała, dnia 8. czerwca 1915.

Za c. k. Namiestnika
Dembowski.

Wiadomości osobiste.

Jego Ces. i Król. Apostolska Mość raczył wydać najmiłościwiej następujące Najwyższe pismo Odręczne:

Kochany dr. Korytowski!

Wobec objawionej Panu Mojej decyzyi, by z powodu nadzwyczajnych stosunków, wynikłych z sytuacyi wojennej, powołać na czoło Administracyi politycznej Mego Królestwa Galicyi jako Namiestnika osobistość wojskową, przedłożył Mi Pan prośbę o zwolnienie Go z urzędu. Przychylając się w łasce do tej prośby, wspominam z gorącem uczuciem zasługi, jakie Pan położył zarówno w poprzednim swym odpowiedzialnym zakresie działania, jakoteż później na ostatnio zajmowanem stanowisku. Wiernie spełniając obowiązki i z niestrudzoną gorliwością dbając o dobro obu narodowości, kraj zamieszkujących, starał się Pan, dokładając zawsze wszystkich sił swoich, popierać zgodne ich współżycie i doprowadziłeś do pomyślnego zakończenia trudne dzieło sejmowej reformy wyborczej, która przedewszystkiem służy temu celowi. Od nastania poważnych chwil narzuconej nam wojny, z całem poświęceniem oddawał się Pan zadaniu popierania toku spraw wojennych i zawsze usilnie dążył Pan do tego, by radą i czynem pomagać ludności ciężko nawiedzonego Królestwa, któremu pozostaje zapewniona Moja pomocna i ojcowska opieka.

Za tę bardzo owocną, pełną poświęcenia działalność wyrażam Panu Moje najserdeczniejsze podziękowanie i zastrzegam Sobie ponowne użycie Pana w służbie.

Wiedeń, dnia 19. lipca 1915.

Franciszek Józef w. r.

Heinold w. r.

Jego Ces. i Król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 19. lipca b. r. zamianować najmiłościwiej Prezydenta Najwyższego Trybunału wojskowego, generała piechoty, tajnego radcę Hermana von Colard, Namiestnikiem w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Jego Ces. i Król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 11. września 1914 raczył zamianować najmiłościwiej członkami c. k. galicyjskiej Rady szkolnej krajowej na bieżące, z dniem 10. czerwca 1917 upływające trzechlecie po myśli ustępu 5. i 6. art. IV. ustawy z dnia 15. lutego 1905 Dz. u. kr. Nr. 39:

1. ks. dr. Błażeja Jaszowskiego, profesora Uniwersytetu i honorowego kanonika rzym. kat. Kapituły metropolitalnej we Lwowie;

2. ks. Jana Czapelskiego, radcę konsystoryalnego i kanonika gremialnego Kapituły metropolitalnej obrz. gr. kat. we Lwowie;

3. JE. ks. Józefa Teodorowicza, arcybiskupa obrz. orm. kat. we Lwowie;

4. Józefa Ploszka, seniora i proboszcza ewangelickiej gminy wyznaniowej w Hartfeld;

5. dr. Leona Sternbacha, zwyczajnego profesora filologii klasycznej c. k. Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, jako reprezentanta wyznania izrael.;

6. dr. Kazimierza Morawskiego, radcę Dworu, zwyczajnego profesora filologii klasycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie;

7. Tadeusza Fiedlera, radcę Dworu, zwyczajnego profesora c. k. Szkoły politechnicznej we Lwowie;

8. Tomasza Sołtysika, radcę szkolnego, dyrektora c. k. III. gimnazyum państwowego w Krakowie;

9. Aleksandra Barwińskiego, radcę Dworu, emerytowanego profesora c. k. seminaryum nauczycielskiego męskiego we Lwowie;

10. Antoniego Pawłowskiego, radcę Rządu, dyrektora c. k. Akademii handlowej we Lwowie;

11. dr. Stefana Tomaszewskiego, profesora gimnazyum I., prywatnego docenta Uniwersytetu we Lwowie.

Wydział krajowy wyznaczył na zasadzie ustępu 4. art. IV. przytoczonej ustawy na członków Rady szkolnej krajowej jako swych delegatów:

Mieczysława Onyszkiewicza, członka Wydziału krajowego;

JE. dr. Leona hr. Pinińskiego, członka Izby Panów i posła na Sejm krajowy;

Izydora Gromnickiego, profesora i kierownika filii gimnazyum akademickiego we Lwowie.

Jego Ces. i Król. Apostolska Mość Najwyższem pismem odręcznem z dnia 4. czerwca b. r. raczył najmiłościwiej nadać w dowód uznania znakomitej i pełnej poświęcenia służby wobec nieprzyjaciela ks. Alojzemu Nalepie, profesorowi i kierownikowi c. k. państwowego gimnazyum w Bochni, duchowny krzyż zasługi II. klasy na biało-czerwonej wstędze, a Franciszkowi Gartnerowi, profesorowi c. k. państwowej szkoły realnej w Jarosławiu, złoty krzyż zasługi z koroną na wstędze medalu waleczności.

JE. Pan Minister Wyznań i Oświaty przyznał VIII. klasę rangi:

Profesorom szkół średnich: Bronisławowi Stankiewiczowi w gimnazyum w Bochni, Leonowi Hnatyszakowi w gimnazyum w Brodach, Michałowi Radomskiemu w gimnazyum w Dębicy, Janowi Koimowi w gimnazyum w Jarosławiu, Henrykowi Dębskiemu w gimnazyum z polskim językiem wykładowym w Kołomyi, Józefowi

Czajkowskiemu i dr. Jarosławowi Hordyńskiemu w gimnazyum z ruskim językiem wykładowym w Kołomyi, Wojciechowi Krajewskiemu w gimnazyum św. Anny w Krakowie, Piotrowi Jaworkowi w gimnazyum św. Jacka w Krakowie, Józefowi Rozkoszowi w filii gimnazyum św. Jacka w Krakowie, dr. Kamilowi Kraftowi w IV. gimnazyum realnem w Krakowie, Bogusławowi Butrymowiczowi w V. gimnazyum w Krakowie, Józefowi Rozdolskiemu w filii gimnazyum akademickiego we Lwowie, Kazimierzowi Strutyńskiemu w IV. gimnazyum we Lwowie, Wiktorowi Kalinowskiemu w filii IV. gimnazyum we Lwowie, Franciszkowi Nagórzańskiemu w V. gimnazyum we Lwowie, dr. Antoniemu Maryanowi Łomnickiemu i Józefowi Janowi Wiśmierskiemu w VII. gimnazyum we Lwowie, dr. Ludwikowi Bykowskiemu w VIII. gimnazyum realnem we Lwowie, Wojciechowi Janczemu i Saturninowi Żytyńskiemu w I. gimnazyum w Nowym Sączu, Alfredowi Rachalskiemu w gimnazyum w Przemyślu na Zasaniu, dr. Stanisławowi Ludkiewiczowi w gimnazyum z ruskim językiem wykładowym w Przemyślu, Franciszkowi Nowosławskiemu i Janowi Pęckowskiemu w II. gimnazyum w Rzeszowie, ks. Emilianowi Kormoszowi w filii gimnazyum w Samborze, Dymitrowi Wajcowiczowi w gimnazyum w Stryju, Stanisławowi Namysłowi i Wojciechowi Turoszowi w I. gimnazyum z polskim językiem wykładowym w Tarnopolu, ks. Józefowi Zastyrcowi w gimnazyum Franciszka Józefa w Tarnopolu, Bronisławowi Szubie w II. gimnazyum w Tarnowie, dr. Antoniemu Korczyńskiemu w I. szkole realnej w Krakowie, Franciszkowi Bergerowi, Janowi Schadenowi i dr. Ludwikowi Schneidrowi w I. szkole realnej we Lwowie, Władysławowi Jankowskiemu w szkole realnej w Śniatynie, Witoldowi Zoslowi w szkole realnej w Stanisławowie, wreszcie Herkulanowi Weigtowi, profesorowi Akademii handlowej w Krakowie.

Nauczycielom głównym c. k. seminaryów nauczycielskich: Franciszkowi Ergetowskiemu w seminaryum nauczycielskiem męskiem w Starym Sączu, Tadeuszowi Dropiowskiemu i ks. Janowi Masnemu w seminaryum nauczycielskiem żeńskiem w Krakowie, ks. Leonardowi Lasockiemu w seminaryum nauczycielskiem męskiem w Rudniku, Stanisławowi Juchnowiczowi w seminaryum nauczycielskiem męskiem w Zaleszczykach.

J. E. Pan Minister Wyznań i Oświaty przyznał IX. klasę rangi:

dr. Maryanowi Tokarskiemu, nauczycielowi gimnastyki w gimnazyum III. w Krakowie, oraz nauczycielom szkół ćwiczeń: Janowi Kossakowi w seminaryum nauczycielskiem męskiem w Czortkowie i Adamowi Orzechowskiemu w seminaryum nauczycielskiem męskiem w Stanisławowie.

C. k. Rada szkolna krajowa zatwierdziła wybór:

ks. Andrzeja Kondolewicza na zastępcę przewodniczącego, dr. Stanisława Łazarskiego na delegata Rady powiatowej i Samuela Rappaporta na reprezentanta religii izraelickiej do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Białej; ks. Bronisława Wojaczyńskiego na duchownego członka obrządku rzym. kat., a zarazem zastępcę przewodniczącego c. k. Rady szkolnej okręgowej w Łańcucie; ks. Józefa Daszyka na duchownego członka obrządku rzym. kat. do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Starym Samborze; Józefa Rajskiego na delegata Rady powiatowej do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Nowym Targu.

Organizacya szkół.

J. E. Pan Minister Wyznań i Oświaty reskryptem z dnia 6 września b. r. L. 25.377 nadał klasom I. do V. prywatnego gimnazyum realnego żeńskiego i klasom I. do III. prywatnego liceum żeńskiego SS. Urszulanek we Lwowie prawo publiczności na rok szkolny 1914/15.

Ogłoszenia.

Z powodu istniejących jeszcze utrudnień komunikacyjnych „Dziennik Urzędowy" na razie będzie rozsyłany w stosownej ilości tylko do Rad szkolnych okręgowych, których rzeczą będzie zarządzić doręczenie poszczególnych egzemplarzy Dyrekcyom szkół średnich, seminaryów nauczycielskich i szkół przemysłowych w danym okręgu, oraz Zarządom wszystkich istniejących w nim szkół ludowych.

Wskutek reskryptu c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z 9. września b. r. L. 26.270 podaje się do wiadomości, że firma Ferdynand Glöckner w Turn-Teplitz w Czechach, produkująca szczególnie urządzenia szkolne, oświadczyła gotowość dostarczania urządzeń dla szkół galicyjskich, mianowicie ławek wszelkich systemów, tablic, podyów, katedr, stołów każdego rodzaju, szaf, pulpitów, jakoteż wogóle sprzętów szkolnych każdej kategoryi.

Na żądanie przesyła oferty, o które należy odnieść się bezpośrednio do tej firmy.

Nakładem funduszu szkolnego krajowego.
Z drukarni Władysława Łozińskiego we Lwowie, pod zarządem J. Niedopada.

o]

Dodatek do Nr. I. „Dziennika Urzędowego" z roku 1915.

Objęcie urzędowania przez J. E. Pana c. k. Namiestnika, c. i k. generała piechoty, Hermana von Colard.

W dniu 2. sierpnia b. r. o godzinie 10. przed południem odbyło się uroczyste przedstawienie władz, których naczelnikiem jest c. k. Namiestnik, nowo zamianowanemu szefowi kraju.

J. E. Pan Namiestnik von Colard powitał w wielkiej sali gmachu ratusza w Białej, w którym obecnie umieszczone są biura politycznej władzy krajowej, zgromadzonych urzędników Namiestnictwa, Rady szkolnej krajowej, Dyrekcyi skarbu, oraz Dyrekcyi dóbr i lasów państwowych i powitał łącznie wszystkich następującą przemową:

(po niemiecku).

„Szanowni Panowie! Łaską Najjaśniejszego Pana, Najmiłościwszego mego Cesarza i Króla mianowany Namiestnikiem, rozpoczynam moją urzędową działalność i przedewszystkiem jako generał piechoty, na którem to stanowisku i w charakterze mój Najwyższy Wódz i nadal pozostawić mnie raczył w naszej przesławnej i bohaterskiej Armii, będącej odzwierciedleniem naszych ludów — witam Panów najserdeczniej w języku służbowym tej Armii".

(po polsku).

„Moi Szanowni Panowie! Najwyższą łaską zamianowany Namiestnikiem Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem obejmuję dziś kierownictwo tego powierzonego mi urzędu. Witam was, moi szan. Panowie, w chwili tej jako moich współpracowników, na których lojalność i poczucie obowiązku i energiczne poparcie liczyć nietylko muszę, ale z przekonania mogę, ponieważ wiem, że wszyscy macie tak samo to przekonanie i świadomość, jak ciężkie zadanie w obec tego kraju i jego ludności nas w obecnej dobie czekają. Proszę Panów, byście byli przekonani, że wszelkie moje siły skieruję ku temu, żeby temu zadaniu, w tak ciężkich i poważnych czasach mi powierzonemu w całej pełni uczynić zadość. Zdaję sobie sprawę z tego, że niestety nie posiadam tego stopnia doświadczenia i tej gruntownej znajomości administracyi, jaką posiadali moi wielce szanowni poprzednicy na tym urzędzie. Aby jednak osiągnąć odpowiedni wynik naszej wspólnej pracy, uważam za konieczne powiedzieć Panom, że jest mojem przekonaniem, iż zwłaszcza w administracyi politycznej kraju wszelkie

organa powinny nietylko z pełnem zaufaniem zwracać się do kierownika, ale też wykonywać wszelkie zlecenia i wskazówki w myśl jego intencyi. Ja sam, jako Namiestnik, jestem odpowiedzialny za całą administracyę polityczną, muszę więc wymagać, żeby wszyscy podwładni urzędnicy wspomagali mnie i sumiennie wykonywali wszystkie rozporządzenia, które wydawać będę. Panowie, jak i ja, będziemy zawsze mieli na oku, że my i wszyscy urzędnicy jesteśmy dla ludności, a nie ludność dla nas. Najściślejsze przestrzeganie ustaw i rozporządzeń, największa bezstronność wobec wszystkich warstw ludności i wobec każdego mieszkańca tego kraju bez różnicy wyznania, bez różnicy narodowości i bez różnicy stanu, będą tworzyły jedyną wytyczną naszej całej działalności. Na tej to drodze jedynie będziemy w stanie zjednać sobie zaufanie całego kraju i zaufanie całej bez wyjątku ludności, bez którego owocna praca dla dobra kraju i tem samem dla dobra i interesów całego Państwa byłaby niemożliwą.

Muszę w tej chwili zwrócić uwagę Panów na jedną bardzo ważną okoliczność. Każdy z Panów urzędników, który chce osiągnąć pełną wartość, musi władać językami krajowymi w tym stopniu, żeby mógł załatwiać sprawy w odniesieniu do stron. Otóż proszę Panów i w tym kierunku okazać mi dobrą wolę i gdyby jeszcze co do tego były jakie braki, by te braki w jak najkrótszym czasie zostały usunięte.

Wiem, że mam opinię może zbyt surowego przełożonego. Przyznaję się do tego o tyle tylko, że wszędzie, zawsze i na każdem stanowisku, które piastowałem, żądałem bezwzględnego wypełniania obowiązków od każdego i tego nadal żądać muszę i będę. Ale proszę Panów być przekonanymi, że dola i niedola każdego z podwładnych mi Panów urzędników gorąco mnie obchodzi. Proszę więc zwracać się z pełną otwartością, z pełnem zaufaniem do mnie, a sądzę, że przekonacie się Panowie w najkrótszym czasie, iż spotkacie się u mnie z życzliwością i ze zrozumieniem waszych potrzeb.

Przystąpmy więc w imię Boże do wspólnej pracy i zwróćmy się przedewszystkiem myślą ku naszemu Najjaśniejszemu i Najmiłościwszemu Cesarzowi i Panu, który ten kraj kochany zawsze otaczał Swoją ojcowską opieką i którego najgorętszem życzeniem jest, aby kraj ten i jego lojalna, patryotycznie usposobiona ludność z tych klęsk i przejść ostatnich czasów jak najrychlej mogła się podźwignąć. Proszę razem ze mną wznieść okrzyk: Najjaśniejszy, Najmiłościwszy nasz Pan i Cesarz Franciszek Józef niech żyje!“ Okrzyk ten powtórzyli wszyscy obecni trzykrotnie z zapałem.

Po przedstawieniu się poszczególnych urzędników władz wyżej wymienionych, przemówił w imieniu c. k. Rady szkolnej krajowej Wiceprezydent dr. Ignacy Dembowski w następujących słowach:

„Wasza Ekscellencyo! Imieniem Rady szkolnej krajowej mam zaszczyt powitać Waszą Ekscellencyę na dostojnem stanowisku, na które Go powołała wola Najmiłościwszego naszego Cesarza i Króla, a na którem godność Naczelnika kraju łączy się z przewodnictwem w Jego najwyższej Magistraturze szkolnej, tej władzy na poły autonomicznej, której poważny skład i doniosły

zakres działania utwierdziły i znakomicie rozszerzyły ustawy z pierwszego dziesiątka bieżącego wieku.

Pierwszy to raz nowego Namiestnika wita zastęp przedstawicieli tej władzy tak niezupełny co do jakości i liczby. Brak bowiem całkowity w gronie naszem właśnie członków zazwyczaj autonomicznymi zwanych a i my, którzy w tej Radzie pracujemy stale jako urzędnicy z przygotowaniem prawniczem i pedagogicznem, nie jesteśmy też w pełnej liczbie w chwilowej naszej obecnej siedzibie. Srożąca się dokoła nas wojna zatamowała bowiem zwykły tryb urzędowania, nie dopuszczając do prawidłowych zebrań plenarnych i sekcyjnych, do obrad i uchwał, a narzuciła nam niejako nowe, odrębne formy postępowania, przystosowane do naglących i doraźnych potrzeb chwili, do nadzwyczajnych warunków doby wojennej, kiedy niejeden ważny interes musi ustępować najważniejszemu, a liczne głosy zresztą uprawnione, są przez jeden głos silniejszy nad wszystkie, grzmot dział, stłumione i opanowane.

Głos to groźny zaiste, lecz zbawczy, skoro dzięki jego potędze pierzchają zagony wroga, który był zdławił swobodę kraju, oczyszczone z nienawistnego zalewu miasta i sioła powstają niby z martwych, powraca życie a w sercach naszych świta otucha błogiej przyszłości, ugruntowanej na krwawo wywalczonym, zwycięzkim, da Bóg, pokoju!

Ścisły związek z naszą przesławną bohaterską siłą zbrojną, której tryumfom zawdzięczamy odzyskanie tylu straconych obszarów a z której zwycięstwami dalsze wiążemy nadzieje, uosabiasz Ty, Ekscellencyo, wysoki dostojnik wojskowy, z rodu rycerskiego, do twardej pracy żołnierskiej nawykły.

Mawiali starożytni: „Inter arma silent Musae". My wiemy przecież, że na długo one zamilknąć nie mogą bez wielkiej szkody dla społeczeństwa, a w szczególności, lubo dobrze świadomi koniecznych ofiar, których obrona ojczyzny wymaga i których złożyliśmy już tyle, wiemy, że dłuższy zastój w stanowiącej nasze zadanie pracy oświatowej i wychowawczej byłby klęską i nieszczęściem dla najwyższych dóbr ludzkości.

Dlatego z pociechą widzimy, jak rzesza naszych nauczycieli, rozprószonych dotąd po wszech stronach Monarchii, gdzie wielu z nich z niemałą zasługą i trudem poświęcało się kształceniu młodzieży uchodźczej, obecnie wraca skwapliwie do swych siedzib, by z zapałem podjąć na nowo obowiązki swoje, by jąć się pracy nad odbudowaniem naszego szkolnictwa.

Ufamy też, że Mąż, który niedawno sprawował, jak wiemy, zaszczytnie zarząd i ubezpieczenie nieśmiertelną sławą opromienionej twierdzy przemyskiej, zechce i zdoła stać równie dzielnie i skutecznie na straży tej warowni duchowej, poręczającej przyszłość, dobro kraju, cnotę i wiedzę jego obywateli, męstwo i ofiarność jego obrońców, którą jest szkoła nasza. Tuszymy, że zechce i zdoła, mimo wszelkie trudności, pogodzić najżywotniejszą teraz sprawę obrony Państwa przed zewnętrznymi nieprzyjaciółmi ze sprawą ochrony kraju przed groźnym wrogiem wewnętrznym, jakim byłyby ciemnota, gnuśność i moralny upadek młodego pokolenia. Wierzymy, że możną a troskliwą zechce otoczyć

opieką i tę młódź garnącą się do nauki, po długiej, dotkliwej przerwie i te szkoły domagające się rychłego podźwignięcia i zaopatrzenia i to nauczycielstwo, ciężką niedolą nawiedzone, potrzebujące życzliwej pomocy i zasługujące na nią.

Nas, Ekscellencyo, znajdziesz zawsze, a osobliwie w tej chwili historycznej, tym wzniosłym sprawom całą duszą oddanych, celowi pracy naszej: wychowaniu młodzieży w bojaźni Bożej, miłości Ojczyzny, wierności Monarsze, obyczajności, umiłowaniu pracy wiernie służących, ku jego osiągnięciu wszystkie wytężających siły.

Z tem zapewnieniem, imieniem nas wszystkich, obecnych tu i nieobecnych złożonem, niech nam będzie wolno połączyć serdeczne życzenie zupełnego powodzenia w spełnianiu trudnych i wielką odpowiedzialność nakładających obowiązków, które obejmujesz Ekscellencyo na rozkaz Najjaśniejszego Pana dla dobra Państwa, kraju i Jego narodów.

Na to przemówienie odpowiedział JE. Pan Namiestnik pokrótce w serdecznych i uprzejmych wyrazach, w których podziękował za powitanie a odwołując się do wygłoszonego przed chwilą ogólnego oświadczenia zapewnił w szczerej życzliwości, z jaką zawsze odnosić się będzie do spraw szkolnych.

Nakładem funduszu szkolnego krajowego.
Z drukarni Władysława Łozińskiego we Lwowie, pod zarządem J. Niedopada.

Rok XIX. **Nr. 2.**

DZIENNIK URZĘDOWY

c. k. Rady szkolnej krajowej w Galicyi.

Redagowany w c. k. Radzie szkolnej krajowej.

Wydany dnia 20. października 1915.

L. 20.985/IV. Kr.

Okólnik

c. k. Rady szkolnej krajowej do Dyrekcyi wszystkich szkół średnich państwowych i prywatnych gimnazyów męskich z prawem publiczności w sprawie ulg dla uczniów obowiązanych do służby wojskowej.

J. E. Pan Minister Wyznań i Oświaty reskryptem z dnia 17. września 1915 L. 26.857, ze względu na rozpoczynający się rok szkolny 1915/16 i na mające nastąpić powołanie urodzonych w roku 1897 do czynnej służby wojskowej, przyznał ulgi następujące uczniom, obowiązanym do tej służby:

1. Dla uczniów publicznych i prawidłowo zapisanych prywatystów szkół średnich (gimnazyów, gimnazyów realnych, szkół realnych) państwowych lub prywatnych z prawem publiczności, którzy w roku szkolnym 1914/15 otrzymawszy świadectwo roczne jednej z klas szkoły średniej (reskrypt ministeryalny z dnia 30. stycznia 1915 L. 279/K. U. M. i z dnia 28. maja 1915 L. 1515/K. U. M.) rozpoczęli czynną służbę w c. i k. armii lub też w formacyach ochotniczych (np. w legionach polskich i t. p.), zastrzega się po powrocie ich ze służby wojskowej dodatkowe przyjęcie w ciągu roku szkolnego 1915/16 do następnej klasy tej samej szkoły średniej, albo według okoliczności innego zakładu średniego, o ile posiadają wszystkie inne warunki przepisane.

2. Uczniów, których z powodu niedostatecznych postępów w poszczególnych przedmiotach, przeznaczono przy klasyfikacyi rocznej w roku 1914/15 do egzaminu poprawczego, należy przed rozpoczęciem przez nich służby wojskowej, albo jeżeli już pełnią tę służbę, po ich powrocie, podczas roku szkolnego 1915/16 na ich prośbę przypuścić zaraz po myśli reskryptu ministeryalnego z dnia 9. lipca 1915 L. 2028/K. U. M. do egzaminu poprawczego, a w razie pomyślnego wyniku egzaminu wydać im świadectwo roczne.

3. Uczniowie, którzy po powrocie z czynnej służby wojskowej w ciągu roku szkolnego 1915/16 starają się o przyjęcie do klasy następnej, mają się zgłosić w Dyrekcyi zakładu ze świadectwem rocznem za rok 1914/15 i są obowiązani do uiszczenia czesnego i innych należytości (np. datki na cele naukowe i t. p.) dopiero po ich definitywnem przyjęciu.

Uczniowie ci mogą być uwolnieni od opłaty czesnego stosownie do obowiązujących przepisów; co do pobierania przez nich stypendyów, obowiązują postanowienia reskryptu ministeryalnego z dnia 18. października 1914 L. 39.765. W toku nauki należy zwracać szczególną uwagę na uczniów, którzy z powodu odbytej służby wojskowej później wstąpią, aby im umożliwić w pozostałej części roku szkolnego osiągnięcie ostatecznego celu nauki w tej klasie i uzyskanie świadectwa rocznego.

4. Uczniów urodzonych w roku 1897, którzy w roku 1914/15 uzyskali świadectwo roczne z przedostatniej klasy, a w roku 1915/16 zostali przyjęci do klasy najwyższej jako uczniowie publiczni lub prywatni, należy na ich prośbę, przed wstąpieniem do czynnej służby wojskowej, bezzwłocznie przypuścić do złożenia wcześniejszego egzaminu dojrzałości z przyznaniem ulg wyjątkowych zawartych w reskryptach ministeryalnych z dnia 8. października 1914 L. 2988/K. U. M. i z dnia 23. października 1914 L. 3195/K. U. M.

Uczniowie urodzeni w r. 1897, którzy dobrowolnie wstąpili już do służby w c. i k. armii, albo w formacyach ochotniczych (np. legionach polskich i t. p.), uzyskają na swą prośbę od komendy wojskowej w celu uczęszczania do najwyższej klasy szkoły średniej i złożenia wcześniejszego egzaminu dojrzałości urlop aż do ogólnego terminu zgłoszenia się do służby w pospolitem ruszeniu rocznika 1897 a w przypadkach wyjątkowych także na czas nieco dłuższy.

W sprawie ważności uzyskanych wcześniej świadectw dojrzałości, których po myśli reskryptu ministeryalnego z dnia 20. stycznia 1915

L. 53.579 nie należy wręczać uczniom wprost, lecz za pośrednictwem odnośnej komendy okręgu uzupełniającego, obowiązują postanowienia reskryptu ministeryalnego z dnia 30. stycznia 1915 L. 53.135/14.

5. Co do uczniów, należących do roczników aż do roku 1896 włącznie, którzy w roku 1914/15 po wcześniejszem otrzymaniu świadectwa rocznego z przedostatniej klasy rozpoczęli służbę wojskową i wskutek tego nie mogli uczęszczać w roku szkolnym 1915/16 do najwyższej klasy szkoły średniej, zastrzega sobie Pan Minister Wyznań i Oświaty w myśl swego reskryptu z dnia 19. lipca 1915 L. 19.231 wydanie w stosownym czasie odpowiednich zarządzeń, aby uwzględniając przerwę w nauce spowodowaną świadczeniami wojennemi, umożliwić im po powrocie z czynnej służby wojskowej uzyskanie świadectwa dojrzałości.

Podobnie zastrzegł sobie Pan Minister zarządzenia, które umożliwią kontynuowanie nauki bez straty roku tym uczniom, którzy w roku szkolnym 1914/15 otrzymali świadectwo roczne jednej z niższych klas szkoły średniej, a wskutek pełnienia służby wojskowej nie mogli podjąć dalszych studyów w roku 1915/16.

Z c. k. Rady szkolnej krajowej.

Biała, dnia 27. września 1915.

Za c. k. Namiestnika:
Dembowski.

L. 8433/III. Kr.

O k ó l n i k

c. k. Rady szkolnej krajowej do wszystkich c. k. Rad szkolnych okręgowych, Dyrekcyi i Zarządów szkół ludowych w sprawie kroniki szkolnej.

W myśl § 146. Regulaminu szkolnego należy obok innych aktów urzędowych utrzymywać także kronikę szkolną.

Ponieważ wskutek inwazyi nieprzyjacielskiej, która w roku szkolnym 1914/15 zalała cały niemal kraj, akta szkolne a z nimi i kroniki w bardzo wielu szkołach uległy zniszczeniu, przeto poleca się wszystkim Dyrekcyom i Zarządom tych szkół, w których się to zdarzyło, aby bezzwłocznie założyły nową kronikę szkolną. Tam, gdzie się przechowała dawna, należy bezzwłocznie podjąć dalsze w niej zapiski.

Pierwszy ustęp kroniki nowej, względnie pierwsze zapiski w dalszym ciągu dawnej, należy poświęcić wypadkom wojennym, o ile miały bezpośredni wpływ na tok spraw przedewszystkiem szkolnych w danej miejscowości. W szczególności więc zaznaczyć należy, jak długo trwała przerwa w nauce wskutek działań wojennych, czy i w jakich rozmiarach uległ zniszczeniu budynek szkolny z ogrodem, środki naukowe i sprzęty, czy pomimo inwazyi odbywała się nauka ciągle lub przez pewien czas i w jakich rozmiarach i t. p. Wymienić dalej należy siły nauczycielskie, które pozostały na miejscu, te które uszły przed wrogiem, oraz nauczycieli, którzy powołani zostali do służby wojskowej w szeregi c. i k. Armii, albo wstąpili dobrowolnie do legionów polskich lub strzelców ruskich. Tym nauczycielom, którzy polegli na polu chwały, należy poświęcić szczególne wspomnienie. Siły nauczycielskie, które bawiły na uchodźctwie, przedstawią swoje zajęcie na obczyźnie i dadzą jędrny obraz działalności wychowawczej, poświęconej dzieciom uchodźców. Podobna wzmianka należy się tym, które w kraju lub na obczyźnie oddały się usłudze chorych i rannych.

Nauczyciele i nauczycielki, którzy pozostali na miejscu, opiszą dokładnie, jak zachowywała się młodzież szkolna w czasie inwazyi i jaki skutek wywarła na nią wojna pod względem moralnym. Uczynić to winni także ci, którzy powrócą na dawne miejsca służbowe i będą mogli poczynić spostrzeżenia nad stanem umysłowym i usposobieniem młodzieży w porównaniu z czasem przedwojennym. Zasługi Rady szkolnej miejscowej około dobra szkoły i młodzieży, powinny w zapiskach kronikarskich znaleźć należyte uwzględnienie. Wszelkie polityczne i wyznaniowe wycieczki, oraz ujemna krytyka osób, są wykluczone z kroniki szkolnej. Gdyby kronika szkolna częściowo tylko ocalała, należy ją zachować jako pamiątkę w takim stanie, w jakim się znajduje obecnie. Również jest rzeczą pożądaną, aby inne stosowne pamiątki mające związek ze szkołą lub stosunkami kulturalnymi danej miejscowości w czasie wojennym, jak fotografie, rysunki, druki i t. p. przechowane były czy to razem z kroniką czy w innem odpowiedniem miejscu jako dokumenty, które pod względem historycznym w przyszłości mogą mieć niepośledne znaczenie.

Z c. k. Rady szkolnej krajowej.

Biała, dnia 30. września 1915.

Za c. k. Namiestnika:
Dembowski.

Wiadomości osobiste.

JE. Pan Minister Wyznań i Oświaty reskryptem z 21. sierpnia 1914 L. 35.043 zamianował na wniosek c. k. Rady szkolnej krajowej dyrektorami i członkami c. k. Komisyi egzaminacyjnych dla nauczycieli szkół wydziałowych i ludowych pospolitych na czas okresu funkcyjnego od początku roku szkolnego 1914/15 do końca roku szkolnego 1916/17, a mianowicie:

I. Komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkół wydziałowych z językiem wykładowym polskim, ruskim i niemieckim, co do ostatniego języka z ograniczeniem ważności świadectw egzaminu na szkoły wydziałowe w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, — we Lwowie:

Dyrektor: Kawecki Medard Antoni, c. k. krajowy inspektor szkolny.

Zastępcy dyrektora:

1. dr. Dziwiński Placyd, radca Dworu i profesor szkoły politechnicznej;
2. Barwiński Aleksander, radca Dworu i emer. profesor seminaryum nauczycielskiego;
3. dr. Studziński Cyryl, profesor Uniwersytetu;
4. Nogaj Józef, radca Rządu i dyrektor gimnazyum;
5. Czernecki Józef, emer. profesor gimnazyalny;
6. dr. Mańkowski Bolesław, dyrektor biblioteki uniwersyteckiej;
7. Kokorudz Eliasz, dyrektor gimnazyum.

Członkowie komisyi:

1. Bizoń Franciszek, profesor gimnazyalny;
2. Paluchowski Stanisław, profesor gimnazyalny;
3. Kąsinowski Bronisław, profesor państwowej szkoły przemysłowej;
4. Terlecki Władysław, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
5. Nowicka Ludomira, nauczycielka główna seminaryum nauczycielskiego żeńskiego;
6. dr. Stefania Tatarówna, nauczycielka główna seminaryum nauczycielskiego żeńskiego;
7. dr. Makaruszka Eustachy, profesor gimnazyalny;
8. dr. Hordyński Jarosław, profesor gimnazyalny;
9. Terszakoweć Michał, profesor gimnazyalny;
10. Roszka Emanuel, profesor gimnazyalny;
11. dr. Zipper Albert, radca Rządu, profesor gimnazyalny;
12. Kopystyński Tadeusz, profesor seminaryum nauczycielskiego żeńskiego;
13. Stefanowicz Julian, profesor gimnazyalny;
14. Biłecki Bazyli, profesor gimnazyalny;
15. Friedberg Jan, profesor gimnazyalny;
16. Jastrzębski Piotr, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
17. Lewicki Julian, profesor gimnazyalny;

18. Czajkowski Karol, profesor gimnazyalny;
19. dr. Lewicki Włodzimierz, profesor gimnazyalny;
20. Rybaczek Michał, profesor gimnazyalny;
21. Rembacz Władysław, profesor szkoły realnej;
22. Schaden Jan, profesor szkoły realnej;
23. dr. Limbach Józef, radca szkolny i profesor gimnazyalny;
24. dr. Rakowski Jan, profesor gimnazyalny;
25. Lisiński Mikołaj, profesor gimnazyalny;
26. Pietsch Edward, radca szkolny, profesor państwowej szkoły przemysłowej;
27. Matzke Stanisław, profesor gimnazyalny;
28. Łotocki Kazimierz, zastępca nauczyciela seminaryum naucz. męskiego;
29. Gostyńska Władysława, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
30. Bartel Kazimierz, profesor szkoły politechnicznej;
31. Berger Franciszek, profesor szkoły realnej;
32. Żaak Henryk, nauczyciel państwowej szkoły przemysłowej;
33. Szydłowski Kazimierz, nauczyciel szkoły ludowej;
34. Lang Jadwiga, nauczycielka szkoły ludowej;
35. Rudzińska Marya, nauczycielka szkoły ludowej;
36. Piórkiewicz Józef, dyrektor szkoły wydziałowej;
37. Karpiński Kazimierz, nauczyciel c. k. akademii handlowej;
38. Loeblowa Joanna, nauczycielka muzyki w seminaryum naucz. żeńskiem;
39. Slawiczek Henryk, nauczyciel muzyki w seminaryum nauczycielskiem męskiem;
40. Germanówna Marya, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
41. Bartoniówna Eugenia, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
42. Baczyńska Olga, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
43. dr. Krzyżanowska Michalina, zastępczyni nauczycielki seminaryum nauczycielskiego żeńskiego;
44. Jaworska Marya Adolfina, zastępczyni nauczycielki szkoły ćwiczeń;
45. Skrzyńska Marya, dyrektorka szkoły wydziałowej;
46. Bayger Jan, nauczyciel szkoły wydziałowej;
47. Hryniewicz Józef, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
48. Gąsiorowska Kazimiera, nauczycielka pomocnicza w seminaryum nauczycielskiem żeńskiem.

II. Komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkół wydziałowych z językiem wykładowym polskim i niemieckim, co do ostatniego języka z ograniczeniem ważności świadectw egzaminu na szkoły wydziałowe w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskiem, — w Krakowie:

Dyrektor: Zaleski Mieczysław, radca Dworu i krajowy inspektor szkół.

Zastępcy dyrektora:

1. ks. Bielenin Józef, radca Rządu i dyrektor seminaryum nauczycielskiego męskiego;

2. Dobrowolski Józef, radca Rządu i dyrektor seminaryum naucz. żeńskiego;
3. Vimpeller Roman, radca szkolny i emerytowany dyrektor seminaryum nauczycielskiego żeńskiego.

Członkowie komisyi:

1. Baraniecka Zofia, nauczycielka pomocnicza w seminaryum nauczycielskiem żeńskiem;
2. Bojarska Ludwika, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
3. Borowiczka Tadeusz, profesor szkoły realnej;
4. dr. Czuczyński Aleksander, profesor gimnazyalny;
5. Dąbrowski Tadeusz. nauczyciel szkoły ćwiczeń;
6. Dropiowski Tadeusz, profesor seminaryum nauczycielskiego żeńskiego;
7. Dymkowa Marya, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
8 D'Endel Antonina, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
9. Gancarczyk Józef, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
10. Górka Stefan, profesor państwowej szkoły przemysłowej;
11. Ippoldt Juliusz, profesor akademii handlowej;
12. Jasiewicz Wincenty, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
13. dr. Koziołkowski Maryan, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
14. Łepki Bohdan, profesor gimnazyum;
15. dr. Magiera Jan, profesor gimnazyum;
16. Pachoński Henryk, profesor seminaryum nauczycielskiego żeńskiego,
17. Pększyc Franciszek, nauczyciel szkoły wydziałowej;
18. Pilch Jan, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
19. Raszka Jan, profesor państwowej szkoły przemysłowej:
20. Rechowicz Zofia, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
21. Rozwadowski Henryk, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
22. Smreczyński Stanisław, profesor szkoły realnej;
23. Szarłowska Marya, nauczycielka główna seminaryum naucz. żeńskiego;
24. Teisseyre Marya, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
25. Tułasiewicz Florentyna, nauczycielka szkoły wydziałowej;
26. Wacięga Henryk, dyrektor szkoły wydziałowej;
27. Wereszczyński Romuald, nauczyciel muzyki seminaryum naucz. męskiego;
28. Wesołowicz Józef, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
29. dr. Wilk Antoni, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
30. Wyrobek Emil, profesor seminaryum nauczycielskiego żeńskiego.

III. Komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych w Bochni.

Dyrektor: Lewak Antoni, radca cesarski, inspektor szkolny okręgowy.

Zastępcy dyrektora:

1. Kurowski Józef, dyrektor gimnazyum;
2. Jasiewicz Erazm, inspektor szkolny okręgowy.

Członkowie komisyi:

1. Biernat Franciszek, nauczyciel szkoły ludowej;
2. Czajkówna Stanisława, nauczycielka szkoły wydziałowej;
3. Jarzyna Maciej, nauczyciel kierujący szkoły ludowej;
4. Kępa Maryan, dyrektor szkoły wydziałowej;
6. Kowalski Wojciech, dyrektor szkoły wydziałowej;
7. Kozłowski Józef, kierujący nauczyciel szkoły ludowej;
8. Ksałkówna Marya, nauczycielka szkoły wydziałowej;
9. Łukowski Jan, nauczyciel szkoły ludowej;
10. Migdał Michał, nauczyciel szkoły ludowej;
11. Mucha Józef, nauczyciel szkoły ludowej;
12. Nowak Zofia, nauczycielka szkoły wydziałowej;
13. Polek Stanisław, nauczyciel szkoły ludowej;
14. Pietrzykowski Józef, c. k. inspektor szkolny okręgowy;
15. Pałka Stanisław, kierujący nauczyciel szkoły ludowej;
16. Skoczek Franciszek, kierujący nauczyciel szkoły ludowej;
17. Lubowiecki Jan, nauczyciel szkoły ludowej;
18. Smółka Jan, nauczyciel szkoły wydziałowej;
19. Szczepański Franciszek, nauczyciel szkoły ludowej;
20. Timler Adam, nauczyciel szkoły wydziałowej;
21. Wiśnicka Antonina, nauczycielka szkoły ludowej;
22. Zawisza Franciszek, kierujący nauczyciel szkoły ludowej;
23. Zatłokal Jadwiga, nauczycielka szkoły wydziałowej.

IV. Komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych w Brzeżanach.

Dyrektor: Czajkowski Tadeusz, radca cesarski, kierownik seminaryum nauczycielskiego żeńskiego.

Zastępcy dyrektora:

1. Reichert Piotr, c. k. inspektor szkolny okręgowy;
2. Olberek Antoni, profesor gimnazyum.

Członkowie komisyi:

1. Budkowska Eugenia, nauczycielka szkoły ludowej;
2. Dobrowolski Jan, nauczyciel szkoły ludowej;
3. Gałaczyński Ludwik, nauczyciel szkoły ludowej;
4. Gałaczyńska Olga, nauczycielka szkoły ludowej;
5. Jaworski Leon, profesor seminaryum nauczycielskiego żeńskiego;
6. Köhlerowa Marya, nauczycielka szkoły ludowej;
7. Łopuszański Bernard, nauczyciel szkoły ludowej;
8. Mihułowicz Antonina, pomocnicza nauczycielka muzyki w seminaryum nauczycielskiem żeńskiem;
9. Olszewski Edward, zastępca nauczyciela w seminaryum nauczycielskiem żeńskiem;

10. Rogowska Walerya, nauczycielka szkoły ludowej;
11. Paulowa Wanda, nauczycielka szkoły wydziałowej;
12. Sarnicki Karol, nauczyciel szkoły ludowej;
13. Skibicka Wiktorya, nauczycielka szkoły ludowej;
14. dr. Tereszkiewiczówna Leontyna, zastępczyni nauczycielki w seminaryum nauczycielskiem żeńskiem;
15. Zubrzycki Włodzimierz, zastępca nauczyciela gimnazyalnego.

V. Komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkól ludowych pospolitych w Buczaczu.

Dyrektor: Dr. Jahner Alfred, krajowy inspektor szkół.

Zastępcy dyrektora:

1. Zych Franciszek, c. k. dyrektor gimnazyum;
2. Zaklika Zenon, c. k. inspektor szkolny okręgowy.

Członkowie komisyi:

1. Keffermüller Józef, dyrektor szkoły wydziałowej
2. Mazur Józef, profesor gimnazyum;
3 Niebieszczański Piotr, profesor gimnazyum;
4. Wynar Bazyli, profesor gimnazyum;
5. Rose Henryk, profesor gimnazyum;
6. Siewiński Antoni, nauczyciel szkoły ludowej;
7. Czyżewski Antoni, nauczyciel szkoły ludowej;
8. Fryda Stanisław, nauczyciel szkoły przemysłu budowlanego;
9. Jaksmanicki Antoni, nauczyciel szkoły wydziałowej;
10. Wawszczak Stanisław, nauczyciel szkoły wydziałowej;
11. Dubówna Olga, nauczycielka szkoły ludowej;
12. Hankiewicz Zenon, nauczyciel szkoły ludowej;
13. Dr. Janikiewicz Stanisław, starszy lekarz powiatowy;
14. Gaweł Bronisław, profesor gimnazyum;
15. Papeé Marya, nauczycielka szkoły wydziałowej;
15. Mołczanowski Kasper, nauczyciel szkoły wydziałowej.

VI. Komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkól ludowych pospolitych w Kołomyi.

Dyrektor: Wolski Zygmunt, c. k. inspektor szkolny okręgowy.

Zastępcy dyrektora:

1. Staszkiewicz Mikołaj, c. k. inspektor szkolny okręgowy;
2. Schindler Marceli, dyrektor szkoły wydziałowej;
3. Gąsiorowski Henryk, c. k. inspektor szkolny okręgowy.

Członkowie komisyi:

1. Tryszczyła Jan, dyrektor szkoły wydziałowej;
2. Głażewska Michalina, dyrektorką szkoły wydziałowej;

3. Majeranowski Waleryan, kierujący nauczyciel szkoły ludowej;
4. Homik Jan, nauczyciel szkoły ludowej;
5. Łoziński Mieczysław, nauczyciel szkoły wydziałowej;
6. Witwicki Bazyli, nauczyciel szkoły ludowej;
7. Onysymow Wincenty, nauczyciel szkoły wydziałowej;
8. Rubrich Jan, nauczyciel szkoły wydziałowej;
9. Porodko Bazyli, nauczyciel szkoły ludowej;
10. Liebhardt Hermina, nauczycielka szkoły wydziałowej;
11. Krasucka Marya, nauczycielka szkoły wydziałowej;
12. Łuczyńska Antonina, nauczycielka szkoły wydziałowej;
13. Mitkiewiczowa Anna, nauczycielka szkoły ludowej.

VII. Komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych w Jaśle.

Dyrektor: Siwak Michał, c. k. krajowy inspektor szkół.

Zastępcy dyrektora:

1. Stopiński Andrzej, c. k. inspektor szkolny okręgowy;
2. Kaniowski Stanisław, dyrektor szkoły wydziałowej.

Członkowie komisyi:

1. Bahr Stefania, nauczycielka szkoły ludowej;
2. Gontek Leon, nauczyciel szkoły ludowej;
3. Hahn Józef, nauczyciel szkoły ludowej:
4. Janicka Aniela, nauczycielka szkoły ludowej;
5. Krzemień Stanisława, nauczycielka szkoły ludowej;
6. Kucik Franciszek, nauczyciel szkoły ludowej;
7. Malicki Antoni, dyrektor szkoły wydziałowej;
8. Nowak Jan, nauczyciel szkoły wydziałowej;
9. Pasterczyk Marcin, nauczyciel szkoły ludowej;
10. Świstak Franciszek, nauczyciel szkoły ludowej;
11. Dr. Szczepański Włodzimierz, lekarz powiatowy;
12. Szydłowski Michał, profesor gimnazyum;
13. Śmietana Jan, nauczyciel szkoły ludowej;
14 Juszczakiewicz Kazimiera, nauczycielka szkoły ludowej.

VIII. Komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych w Krakowie.

Dyrektor: Dobrzański Julian, c. k. inspektor szkolny okręgowy.

Zastępcy dyrektora:

1. Udziela Seweryn, c. k. inspektor szkolny okręgowy;
2. Łopuszański Tadeusz, c. k. inspektor szkolny okręgowy;
3. Lorenz Józef, c. k. inspektor szkolny okręgowy;
4. Zontek Adolf, c. k. inspektor szkolny okręgowy.

Członkowie komisyi:

1, Barańska Józefa, dyrcktorka szkoły wydziałowej;
2. Baranowska Julia, nauczycielka muzyki w seminaryum nauczycielskiem żeńskiem;
3. Baudówna Marya, dyrektorka szkoły wydziałowej;
4. Błotnicka Marya, dyrektorka szkoły wydziałowej;
5. Bojarska Ludwika, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
6. Dr. Bujwid Odon, profesor uniwersytetu;
7. Dreziński Jan, nauczyciel szkoły ludowej;
8. Drozdowski Karol, dyrektor szkoły wydziałowej;
9. Dworzak Józef, nauczyciel szkoły wydziałowej;
10. Eliasz Wanda, dyrektorka szkoły wydziałowej;
11. Friedberg Ernestyna, dyrektorka szkoły wydziałowej;
12. Gajewski Karol, dyrektor szkoły wydziałowej;
13. Grzebieniowski Jan, c. k. inspektor szkolny okręgowy;
14. Guratowski Ignacy, nauczyciel szkoły ludowej;
15. Horaczek Ludmila, dyrektorka szkoły wydziałowej;
16. Janusz Józefina, nauczycielka szkoły wydziałowej;
17. Krókowski Julian, dyrektor szkoły wydziałowej;
18. Krzanowski Waleryan, nauczyciel szkoły ludowej;
19. Lilienthal Adolf, nauczyciel szkoły wydziałowej;
20. Rechowicz Zofia, nauczycielka seminaryum nauczycielskiego żeńskiego;
21. Maciołowski Julian, dyrektor szkoły wydziałowej;
22. Mayówna Jadwiga, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
23. Mikstein Antoni, dyrektor szkoły wydziałowej;
24. Mildner Mieczysław, nauczyciel szkoły ludowej;
25. Mistarz Józef, nauczyciel szkoły ludowej;
26. Owczarkiewicz Leontyna, dyrektorka szkoły wydziałowej;
27. Parczyński Józef, dyrektor szkoły wydziałowej;
28. Peszkowski Ludwik, nauczyciel szkoły ludowej;
29. Pększyc Franciszek, nauczyciel szkoły wydziałowej;
30. Pogonowska Joanna, dyrektorka szkoły wydziałowej;
31. Dr. Poźniak Stanisław, docent seminaryum nauczycielskiego męskiego;
32. Rudnicki Maryan, nauczyciel szkoły ludowej;
33. Rzeszowski Leon, nauczyciel szkoły wydziałowej;
34. Schmidt Emma, nauczycielka szkoły wydziałowej;
35. Dr. Sikorska Helena, docentka seminaryum nauczycielskiego żeńskiego;
36. Spitzer Salomon, dyrektor szkoły wydziałowej;
37. Spławińska Paulina, nauczycielka szkoły wydziałowej;
38. Swoboda Józefina, nauczycielka szkoły ludowej;
39. Szarek Stanisław, nauczyciel szkoły ludowej;
40. Szulc Ignacy, nauczyciel szkoły ludowej;
41. Ślusarczyk Antoni, nauczyciel szkoły ludowej;
42. Świba Kazimierz, dyrektor szkoły wydziałowej;

43. Dr. Tokarski Maryan, nauczyciel gimnastyki;
44. Trnka Teodor, nauczyciel szkoły wydziałowej;
45. Tułasiewicz Florentyna, nauczycielka szkoły wydziałowej;
46. Rozwadowski Henryk, nauczyciel seminaryum nauczycielskiego męskiego;
47. Wacięga Henryk, dyrektor szkoły wydziałowej;
48. Wereszczyński Romuald, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
49. Woźny Tadeusz, dyrektor szkoły ludowej;
50. Zajączkowski Wacław, c. k. inspektor szkolny okręgowy;
51. Ziemba Stanisław, nauczyciel szkoły wydziałowej.

IX. Komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych w Krośnie.

Dyrektor: Siwak Michał, c. k. krajowy inspektor szkół.

Zastępcy dyrektora:

1. ks. Mazanek Walenty, kierownik seminaryum nauczycielskiego;
2. Brzostowicz Kasper, dyrektor szkoły realnej;
3. Gonet Szymon, c. k. inspektor szkolny okręgowy.

Członkowie komisyi:

1. Antosiewicz Kazimierz, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
2. Bełzowski Stanisław, profesor szkoły realnej;
3. Bilut Aleksander, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
4. Dąbrowski Franciszek, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
5. Jabłoński Piotr, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
6. Kalinowski Piotr, profesor szkoły realnej;
7. Kos Andrzej, zast. naucz. seminaryum nauczycielskiego męskiego;
8. Moroniewicz Stanisław, profesor szkoły realnej;
9. Neumann Józef, dyrektor szkoły rolniczej;
10. Rysiewicz Franciszek, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
11. Dr. Ślączka Antoni, starszy lekarz powiatowy;
12. Szafrański Andrzej, nauczyciel szkoły wydziałowej;
13. Wanat Jan, dyrektor szkoły wydziałowej;
14. Dr. Mirwiński Jan, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
15. Zakulski Ludwik, profesor szkoły realnej.

X. Komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych we Lwowie.

Dyrektor: Bruchnalski Kazimierz, c. k. krajowy inspektor szkół.

Zastępcy dyrektora:

1. Dr. Ciesielski Teofil, profesor uniwersytetu;
2. Dr. Kociuba Michał, c. k. krajowy inspektor szkół;
3. Dr. Reiter Maryan, radca szkolny i dyrektor seminaryum nauczycielskiego męskiego;

4. Nowosielski Michał, radca szkolny i c. k. inspektor szkolny okręgowy;
5. Paczosa Franciszek, c. k. inspektor szkolny okręgowy;
6. Kamiński Jan, c. k. inspektor szkolny okręgowy;
7. Radwański Kazimierz, emer. c. k. inspektor szkolny okręgowy;
8 Tysowski Bazyli, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
9. Kwiatkowski Romuald, dyrektor szkoły wydziałowej;
10. Longchamps Wincenta, dyrektorka szkoły wydziałowej;
11. Szatkowska Wanda, dyrektorka wydziałowej;
12. Aleksandrowiczówna Aniela, dyrektorka szkoły wydziałowej.

Członkowie komisyi:

1. Bąkowska-Czerszyk Marya, nauczycielka szkoły wydziałowej;
2. Baczyńska Olga, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
3. Barewicz Otylia, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
4. Bartoniówna Eugenia, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
5. Bayger Jan, nauczyciel szkoły wydziałowej;
6. Chomicki Karol, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
7. Chrupowicz Michał, emer. nauczyciel szkoły ćwiczeń;
8. Czernik Włodzimierz, nauczyciel szkoły wydziałowej;
9. Denysiuk Mikołaj, nauczyciel szkoły ludowej;
10. Dębicka Antonina, nauczycielka szkoły ludowej;
11. Frydel Marcin, nauczyciel szkoły ludowej;
12. Gąsiorowska Kazimiera, pomocnicza nauczycielka muzyki seminaryum nauczycielskiego żeńskiego;
13. Georgerowa Olga, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
14. Germanówna Marya, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
15. Gostyńska Władysława, nauczycielka rysunków w seminaryum naucz. żeńskiem;
16. Hajdukiewicz Aleksy, nauczyciel szkoły ludowej;
17. Hryniewicz Józef, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
18. Janicka Julia, nauczycielka szkoły wydziałowej;
19. Dr. Kaczorowski Bronisław, lekarz miejski;
20. Kalinowska Marya, nauczycielka szkoły wydziałowej;
21. Kawówna Marya, dyrektorka szkoły wydziałowej;
22. Kikinis Rachela, kierująca nauczycielka szkoły ludowej;
23. Klimko Jan, kierujący nauczyciel szkoły ludowej;
24. Koniuszewska Marya, nauczycielka szkoły wydziałowej;
25. Krupińska Ludwika, nauczycielka szkoły wydziałowej;
26. Krupiński Józef, nauczyciel szkoły wydziałowej;
27. Kubrakiewicz Stanisław, nauczyciel szkoły ludowej;
28. Kulińska Józefa, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
29. Leeg Leonard, kierujący nauczyciel szkoły ludowej;
30. Linde Helena, nauczycielka szkoły ludowej;
31. Lityńska Barbara, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
32. Loeblowa Joanna, nauczycielka muzyki w seminaryum naucz. żeńskiem;

33. Lubiński Jan, nauczyciel szkoły ludowej;
34. Łotocki Kazimierz, zastępca nauczyciela szkoły ćwiczeń;
35. Łuczkiewicz Helena, nauczycielka szkoły ludowej;
36. Marossanyi Marya, nauczycielka szkoły ludowej;
37. Mayer Stefania, nauczycielka szkoły wydziałowej;
38. Miczyński Kazimierz, dyrektor akademii rolniczej w Dublanach;
39. Mięsowicz Władysław, dyrektor szkoły wydziałowej;
40. Milski Jan, kierujący nauczyciel szkoły ludowej;
41. Mochnacka Marya, kierująca nauczycielka szkoły ludowej;
42. Moroz Mikołaj, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
43. Nowicki Wilhelm, kierujący nauczyciel szkoły ludowej;
44. Paklerska Krystyna, dyrektorka szkoły wydziałowej;
45. Pańkowska Józefa, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
46. Pawlik Stefan, profesor akademii rolniczej w Dublanach;
47. Piórkiewicz Józef, dyrektor szkoły wydziałowej;
48. Podolka Augusta. nauczycielka szkoły wydziałowej;
49. Rudnicka Marya, dyrektorka szkoły wydziałowej;
50. Seńkowska Eugenia, nauczycielka szkoły ludowej;
51. Dr. Serbeński Waleryan, docent seminaryum naucz. żeńskiego;
52. Sidor Michał, nauczyciel szkoły ludowej;
53. Sikorski Waleryan, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
54. Slawiczek Henryk, nauczyciel muzyki w seminaryum naucz. męskiem;
55. Stanisławski Karol, dyrektor szkoły wydziałowej;
56. Strzelecka Marya, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
57. Szczurkiewicz Ferdynand, dyrektor szkoły wydziałowej;
58. Tyniecki Jan, nauczyciel szkoły ludowej;
59. Walica Jan, nauczyciel szkoły wydziałowej;
60. Węclewska Felicya, dyrektorka szkoły wydziałowej;
61. Dr. Wyhowski Władysław, docent seminaryum naucz. męskiego;
62. Zdobnicka Antonina, nauczycielka szkoły ludowej;

XI. Komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych w Przemyślu.

Dyrektor: Bruchnalski Kazimierz. c. k. krajowy inspektor szkół.

Zastępcy dyrektora:

1. Zaremba Emil, dyrektor seminaryum naucz. żeńskiego;
2. Aliśkiewicz Andrzej, dyrektor gimnazyum;
3. Chmurowicz Bronisław, c. k. inspektor szkolny okręgowy;
4. Skowroński Jan, c. k. inspektor szkolny okręgowy;
5. Ks. Kopko Maksym, profesor seminaryum naucz. żeńskiego;
6. Ks. Tomaka Wojciech, profesor seminaryum nauczycielskiego żeńskiego;
7. Hostynek Bogumił, dyrektor szkoły wydziałowej.

Członkowie komisyi:

1. Dr. Hrabyk Piotr, profesor seminaryum naucz. żeńskiego;
2. Matwijas Sofron, profesor seminaryum naucz. żeńskiego;
3. Woźniakowski Rafał, profesor seminaryum naucz. żeńskiego;
4. Ciepanowska Olga, nauczycielka główna seminaryum naucz. żeńskiego;
5. Linhardt Stanisława, nauczycielka główna seminaryum naucz. żeńskiego;
6. Dietz Ludwik, nauczyciel muzyki w seminaryum naucz. żeńskiem;
7. Kulczycka Helena, nauczycielka rysunków w seminaryum naucz. żeńskiem;
8. Tęczarówna Teofila, nauczycielka robót w seminaryum naucz. żeńskiem;
9. Zajączkowska Wanda, nauczycielka gimnastyki w seminaryum nauczycielskiem żeńskiem;
10. Fischer Anna, zastępczyni nauczycielki seminaryum naucz. żeńskiego;
11. Dr. Polaczek Marya, zast. nauczycielki seminaryum naucz. żeńskiego;
12. Hanulówna Tekla, nauczycielka seminaryum naucz. żeńskiego;
13. Drozdowa Jadwiga, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
14. Drysiowa Jadwiga, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
15. Koziołówna Kazimiera, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
16. Sykała Honorata, nauczycielka szkoły ćwiczeń;
17. Zarytkiewicz Józefina, zatępczyni nauczycielki szkoły ćwiczeń seminaryum nauczycielskiego;
18. Melchert Ludwika, zastępczyni nauczycielki seminaryum naucz. żeńskiego;
19. Czernecki Jan, dyrektor szkoły wydziałowej;
20. Chrzanowski Wiktor, dyrektor szkoły wydziałowej;
21. Jakubowski Karol, nauczyciel szkoły ludowej;
22. Piotrowski Jerzy, kierujący nauczyciel szkoły ludowej;
23. Kuczyńska Marya, nauczycielka szkoły ludowej;
24. Jankowski Stanisław, nauczyciel szkoły ludowej;
25. Ungehcuer Józef, nauczyciel szkoły ludowej;
26. Włodarczyk Karol, nauczyciel szkoły ludowej;
27. Złotnicki Eugeniusz, nauczyciel szkoły ludowej;
28. Kosińska Kunegunda, nauczycielka szkoły ludowej;
29. Eckert Tekla, nauczycielka szkoły ludowej;
30. Fedyk Jan, nauczyciel szkoły ludowej.

XII. Komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych w Rzeszowie.

Dyrektor: Siwak Michał, c. k. krajowy inspektor szkół.

Zastępcy dyrektora:

1. Krawczyk Jan, dyrektor c. k. seminaryum nauczycielskiego męskiego;
2. Ciembroniewicz Józef, c. k. inspektor szkolny okręgowy;
3. dr. Tyralik Stanisław, c. k. inspektor szkolny okręgowy.

Członkowie komisyi:

1. Bielecki Konstanty, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
2. Wilhelm Leopold, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;

3. Skoczek Bronisław, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
4. dr. Ruczka Adam, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
5. Owiński Jan, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
6. Mazurkiewicz Kazimierz, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
7. Mokrzycki Karol, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
8. Czyż Eliasz, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
9. Kowal Stanisław, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
10. Szablowski Józef, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
11. Urbanyi Zygmunt, nauczyciel muzyki w seminaryum naucz. męskiem;
12. Ogarek Karol, zastępca nauczyciela seminaryum nauczycielskiego męskiego;
13. dr. Fiałkowski Wojciech, docent seminaryum nauczycielskiego męskiego;
14. Krawecki Jan, dyrektor szkoły wydziałowej;
15. Ludwińska Zofia, dyrektorka szkoły wydziałowej;
16. Marynowska Marya, nauczycielka szkoły ludowej;
17. Dolińska Helena, dyrektorka szkoły wydziałowej.

XIII. Komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych w Samborze.

Dyrektor: Matijów Jan, radca Dworu, c. k. krajowy inspektor szkół.

Zastępcy dyrektora:

1. Zimmerman Kazimierz, dyrektor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
2. Skowroński Józef, c. k. inspektor szkolny okręgowy;
3. Suski Ignacy, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego.

Członkowie komisyi:

1. Balicki Ferdynand, nauczyciel szkoły ludowej;
2. dr. Chrząszczewski Wojciech, docent w seminaryum nauczycielskiem męskiem;
3. Czajkowski Stanisław, nauczyciel szkoły ludowej;
4. Głogowski Stanisław, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
5. dr. Gerynowicz Włodzimierz, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
6. Kmieć Władysław, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
7. Lewicki Apolinary, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
8. Łukasiewicz Leonard, dyrektor szkoły wydziałowej;
9. Łychicki Nazaryusz, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
10. Mekler Eleonora, dyrektorka szkoły wydziałowej;
11. Mohr Antoni, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
12. Müller Wanda, nauczycielka szkoły wydziałowej;
13. Ścieżyński Władysław, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
14. Sekura Ignacy, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
15. Skotnicki Wincenty, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
16. Streit Karol, nauczyciel muzyki w seminaryum nauczycielskiem męskiem;

17. Süss Franciszek, nauczyciel szkoły ludowej;
18. Szabo Kornel, nauczyciel szkoły wydziałowej;
19. Schanser Marya, kierowniczka szkoły ludowej;
20. Wierzbiański Cypryan, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
21. Wolański Włodzimierz, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
22. Ziegler Józef, nauczyciel szkoły ludowej;
23. Żerebecki Aleksander, nauczyciel szkoły ćwiczeń.

XIV. Komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych w Sokalu.

Dyrektor: dr. Kocowski Włodzimierz, dyrektor seminaryum nauczycielskiego męskiego.

Zastępcy dyrektora:

1. Pokorny Adolf, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
2. Witoszyński Sylwester, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego.

Członkowie komisyi:

1. Banach Paweł, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
2. Bednarski Józef, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
3. Chrusliński Maryan, dyrektor szkoły wydziałowej;
4. Decker Józef, c. k.. inspektor szkolny okręgowy;
5. Elijów Bazyli, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
6. Gołębiowski Kazimierz. nauczyciel szkoły ćwiczeń;
7. Hałas Tomasz, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
8. Herman Grzegorz, zastępca nauczyciela szkoły ćwiczeń;
9. dr. Jarocki Piotr, docent seminaryum nauczycielskiego męskiego;
10. Kaiser Franciszek, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
11. Kurzemski Michał, zastępca nauczyciela seminaryum naucz. męskiego;
12. Markowski Tomasz, profesor sem. naucz. męskiego;
13. Markowski Włodzimierz, profesor semin. naucz. męskiego;
14. Mucha Teofil, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
15. Pohler Karol, nauczyciel szkoły wydziałowej;
16. Saturski Mikołaj, nauczyciel szkoły wydziałowej;
17. Sojka Józef, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
18. Stefanciów Mikołaj, c. k. inspektor szkolny okręgowy;
19. Turecki Włodzimierz, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
20. Waltoś Stanisław, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;

XV. Komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych w Stanisławowie.

Dyrektor: dr. Nittmann Karol, dyrektor seminaryum nauczycielskiego męskiego.

Zastępcy dyrektora:

1. Rotter Antoni, radca szkolny i profesor seminaryum naucz. męskiego;
2. Kostecki Stanisław, c. k. inspektor szkolny okręgowy.

Członkowie komisyi:

1. Adamus Antoni, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
2. Androchowicz Ambrozy, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
3. Dewosser Michał, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
4. Diener Marya, dyrektorka szkoły wydziałowej;
5. Forowicz Joanna, nauczycielka szkoły ludowej;
6. Hanusz Stefan, dyrektor szkoły wydziałowej;
7. Helfer Jan, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
8. Horbowy Adolf, pomocniczy nauczyciel gimnastyki w seminaryum nauczycielskiem męskiem;
9. Igielski Władysław, profesor seminaryum nauczycielskiego;
10. Krochmaluk Andrzej, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
11. dr. Kubisztal Stanisław, docent seminaryum nauczycielskiego męskiego;
12. Łuczyński Edmund, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
13. Nadachowska Alojzya, dyrektorka szkoły wydziałowej;
14. ks. Nawrocki Bazyli, c. k. inspektor szkolny okręgowy;
15. dr. Opolski Jan, lekarz miejski;
16. Orzechowski Adam, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
17. ks. Rakowski Józef, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
18. Saloni Aleksander, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
19. Stefanów Maryan, nauczyciel szkoły ludowej;
20. Uruski Antoni, nauczyciel muzyki seminaryum nauczycielskiego męskiego;
21. Wolański Bazyli, nauczyciel szkoły ludowej;
22. Zarzycki Grzegorz, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
23. Żabski Józef, nauczyciel szkoły ćwiczeń.

XVI. Komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych w Tarnopolu.

Dyrektor: Michałowski Emil, radca Rządu i dyrektor seminaryum nauczycielskiego męskiego.

Zastępca dyrektora:

Trojnar Józef, dyrektor szkoły realnej.

Członkowie komisyi:

1. Bilger Adolf, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
2. Bodnar Jan, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
3. Chirowski Bazyli, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
4. Dyhdalewicz Jan, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
5. Heilman Władysław, dyrektor szkoły wydziałowej;
6. Jaworczykowski Franciszek, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
7. Klimesz Adam, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
8. Koestlich Roman, profesor gimnazyum;
9. Kotowicz Włodzimierz, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
10. dr. Kowenicki Waleryan, docent seminaryum nauczycielskiego męskiego;
11. Litwin Marya, nauczycielka szkoły wydziałowej;

12. Maryniak Jan, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
13. Orosz Władysław, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
14. dr. Promiński Jan, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
15. Ruth Jan, nauczyciel muzyki w seminaryum nauczycielskiem męskiem;
16. Śliwiński Ferdynand, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
17. Srokowski Stanisław, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
18. Studzińska Aleksandra, dyrektorka szkoły wydziałowej;
19. Szwajkowski Józef, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
20. Wiakowski Kazimierz, profesor gimnazyalny;
21. Wszelaczyńska Wanda, nauczycielka szkoły wydziałowej;
22. Sytnik Teodor, kierujący nauczyciel szkoły ludowej;
23. dr. Orliński Chiel, profesor gimnazyum.

XVII. Komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych w Tarnowie.

Dyrektor: Parasiewicz Hipolit, radca Rządu i dyrektor seminaryum nauczycielskiego męskiego.

Zastępcy dyrektora:

1. Trochanowski Karol, radca Rządu i dyrektor szkoły realnej;
2. Szumski Jan, c. k. inspektor szkolny okręgowy.

Członkowie komisyi:

1. Bobrowski Józef, prowizoryczny nauczyciel główny;
2. Brzyski Franciszek, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
3. dr. Dziama Leszek, prowizoryczny nauczyciel główny;
4. dr. Dzikowski Zygmunt, docent seminaryum nauczycielskiego męskiego;
5. Kurowski Antoni, nauczyciel krajowej szkoły ogrodniczej;
6. Lalicki Leon, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
7. Patocki Stefan, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
8. Piskor Michał, zastępca nauczyciela seminaryum nauczycielskiego męskiego;
9. Stohl Karol, nauczyciel muzyki w seminaryum nauczycielskiem męskiem;
10. Szypuła Teodor, nauczyciel kierujący szkoły ludowej;
11. Wertz Jan, nauczyciel szkoły ludowej;
12. Włodyga Franciszek, nauczyciel szkoły ćwiczeń.

XVIII. Komisya egzaminacyjna dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych w Zaleszczykach.

Dyrektor: Dr. Jahner Alfred, c. k. krajowy inspektor szkół.

Zastępcy dyrektora:

1. Dr. Makowej Józef, dyrektor seminaryum naucz. męskiego;
2. Starzyński Erazm, profesor seminaryum naucz. męskiego;
3. Juzwa Stanisław, c. k. inspektor szkolny okręgowy.

Członkowie komisyi:

1. Bieniowski Stanisław, nauczyciel kierujący szkoły ludowej;
2. Dub Helena, nauczycielka szkoły ludowej;
3. Gürtler Władysław, nauczyciel szkoły ćwiczeń;
4. Kocowski Klemens, zast. nauczyciela w seminaryum naucz. męskiem;
5. Konior Franciszek, nauczyciel muzyki w seminaryum naucz. męskiem;
6. Labitzka Janina, nauczycielka kierująca szkoły ludowej;
7. Marczyński Józef, profesor seminaryum nauczycielskiego męskiego;
8. Juchnowicz Stanisław, profesor seminaryum naucz. męskiego;
9. Sękowska Lucyana, nauczycielka szkoły ludowej;
10. Sitnicki Mikołaj, profesor w seminaryum naucz. męskiem;
11. Dr. Sołowski Jan, docent w seminaryum naucz. męskiem;
12. Wehr Władysław, zastępca nauczyciela w seminaryum naucz. męskiem;
13. Zając Michał, inspektor ogrodnictwa;
14. Skopowski Adolf, nauczyciel szkoły ludowej;
15. Ks. Domański Józef, profesor w seminaryum naucz. męskiem;
16. Ks. Bazylewicz Anatol, zastępca nauczyciela w seminaryum naucz. męskiem.

Ogłoszenia.

Egzamina kwalifikacyjne dla nauczycieli szkół wydziałowych rozpoczną się przed c. k. Komisyą egzaminacyjną we Lwowie dnia 15. listopada; termin wnoszenia podań do końca października b. r.

Egzamin kwalifikacyjny dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych rozpocznie się przed c. k. Komisyą egzaminacyjną w Krośnie dnia 3. listopada; termin wnoszenia podań do końca października b. r.

Nakładem funduszu szkolnego krajowego.
Z drukarni Władysława Łozińskiego we Lwowie, pod zarządem J. Niedopada.

Rok XIX. Nr. 3.

DZIENNIK URZĘDOWY

c. k. Rady szkolnej krajowej w Galicyi.

Redagowany w c. k. Radzie szkolnej krajowej.

Wydany dnia 10. listopada 1915.

L. 23.114/IV. Kr.

Okólnik

c. k. Rady szkolnej krajowej do Dyrekcyi wszystkich państwowych szkół średnich w kraju w sprawie przestrzegania oszczędności w wydatkach uczniów na potrzeby szkolne i w sprawie programu nauki.

C. k. Rada szkolna krajowa mając na uwadze obecne stosunki drożyźniane, utrudniające w wysokim stopniu ludziom nawet zasobniejszym zaspokojenie potrzeb życia codziennego i pragnąc ulżyć rodzicom posyłającym synów do szkoły średniej w wydatkach na potrzeby szkolne, zaleca Dyrekcyom i Gronom nauczycielskim tych zakładów wśród obecnych stosunków wielką oględność w zniewalaniu uczniów do nabywania przepisanych podręczników naukowych i innych środków pomocniczych.

W szczególności należy unikać wprowadzania zmian podręczników bez nieodzownej potrzeby a wobec uczniów mniej zamożnych kierować się w razie zauważonego braku podręcznika wyrozumiałością, zwłaszcza gdyby nie chodziło o podręczniki potrzebne do nauki języków. Co do tych ostatnich byłoby wskazane, tak dla zapobieżenia zbyt pospiesznemu a zarazem pobieżnemu przerabianiu czytanek jak i dla uniknięcia zwiększenia w obecnych czasach wydatków na podręczniki szkolne w ciągu jednego roku, pozostawienie w połączonych klasach niższych na oba pół-

rocza tylko jednej czytanki, uzupełniając odpowiednio naukę pod względem gramatycznym. W klasach wyższych natomiast w zakresie języków żyjących, należałoby unikać z tych samych powodów uprawiania zbyt obfitej lektury szkolnej.

Ponieważ w miastach, w których nauka w szkołach średnich odbywa się w bieżącym roku szkolnym w klasach normalnych trafiają się uczniowie, którzy w zeszłym roku wydarzeniami wojennemi zniewoleni do przerwania studyów nie potrafili przygotować się do egzaminu wstępnego do odpowiedniej klasy wyższej z początkiem roku szkolnego 1915/16 i pragnęliby ten egzamin złożyć na drugie półrocze tego roku, przeto upoważnia się Dyrekcye, aby uczniów takich przypuszczały wyjątkowo w bieżącem półroczu do przysłuchiwania się nauce szkolnej w odpowiedniej klasie, o ile na to frekwencya i inne okoliczności pozwolą i jak długo uczniowie ci zasługiwać będą na to dobrodziejstwo ścisłą karnością, regularnem uczęszczaniem do szkoły i rzetelnym udziałem w nauce. Jeżeli tacy uczniowie złożą z początkiem drugiego półrocza z pomyślnym skutkiem egzamin wstępny i będą zaliczeni w poczet uczniów publicznych, przysługuje im w myśl rozporządzenia c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z 25. stycznia 1910 L. 52.250 z r. 1909 (Halma-Schilling str. 156 i 157) prawo uwolnienia od opłaty szkolnej o ile w ostatniem świadectwie szkolnem posiadali cenzury do uwolnienia potrzebne. Celem uzyskania tego uwolnienia powinni uczniowie ci wnieść we właściwym czasie podanie poparte świadectwem ubóstwa bez względu na to, czy w roku szkolnym 1913/14 byli lub nie byli uwolnieni od opłaty szkolnej.

Nawiązując do uwag wypowiedzianych w tutejszym okólniku z dnia 31. sierpnia 1915 L. 18.571/IV., zwraca się uwagę Gron nauczycielskich, że zarówno skuteczność nauki samej jak i konieczny wzgląd na zdrowy rozwój fizyczny młodzieży zniewalają do wielkiej baczności, by zwłaszcza w tym roku szkolnym w zakładach o klasach połączonych zapobiedz zbytniemu obarczeniu młodzieży, któreby niechybnie nastąpić musiało, gdyby z góry nie pogodzono się z myślą, że nauka wszystkich przedmiotów musi uronić wiele ze swej szczegółowości, nie tracąc jednak nic ze swej gruntowności.

Z tego założenia wychodząc, jest obowiązkiem każdego nauczyciela ograniczyć się w nauczaniu tylko do wiadomości najniezbędniejszych, najbardziej zasadniczych, bez których brakowałoby istotnie podstawy do nauki w roku następnym. W tej myśli wypadnie poddać rozważnej ocenie treść każdego rozdziału, każdej stronicy podręcznika, celem skreślenia

wszystkiego, co w innych latach jako piękne i pożyteczne do urozmaicenia nauki i wypełniania jej ram skutecznie się przyczyniało, co jednak wśród z gruntu odmiennych stosunków obecnych warunkom powyżej wymienionym ściśle nie odpowiada. Zadanie takiej rewizyi będzie rzeczą nie łatwą, wymagającą wielkiej objektywności ze strony fachowego nauczyciela rozmiłowanego w swym przedmiocie, któremu każdy szczegół jest cenny i miły, jak i doświadczenia w nauczaniu, którem nie mogą rozporządzać w stopniu pożądanym nauczyciele młodzi, choćby bardzo wysoko wykształceni, którzy więc w pracy tej mogą i powinni korzystać z rady i pomocy starszych kolegów, zwłaszcza takich, którzy praktyce szkolnej i metodyce nauczania szczerą poświęcali uwagę. Wiele dobrego zdziałać tu mogą konferencye fachowe.

Obok uproszczenia materyału nauki niemniej na szczególną uwagę zasługuje ekonomia czasu w szkole, dążąca do jak najlepszego wyzyskania każdej lekcyi tak dla nauczania jak i dla oceny postępu. W tym celu, jeżeli kiedy, to w tych czasach, w klasach połączonych ,tem bardziej jest konieczne, by nauczyciele nie wyłączając starszych, zechcieli przygotować z góry zadanie każdej lekcyi i jej tok tak pod względem rzeczowym jak i metodycznym.

Wobec tego, że termin zakończenia I. półrocza 1915/16 wymaga we wszystkich zakładach o klasach połączonych ujednostajnienia, ponieważ wśród obecnej niestałości rozsiedlenia ludności kraju nierzadkie prawdopodobnie będą przypadki uzasadnionej potrzeby przenoszenia się uczniów z jednego zakładu do drugiego, przeto odpowiednio do postanowionego reskryptem c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z dnia 25. sierpnia 1915 L. 25.192/K. U. M. przedłużenia roku szkolnego o miesiąc, zarządza c. k. Rada szkolna krajowa niniejszem przełożenie terminu zakończenia I. półrocza w tych zakładach z 30. stycznia na 15. lutego, nie czyniąc żadnej różnicy także i dla zakładów, w których rok szkolny wprawdzie wcześniej niż zwyczajnie rozpoczęto, ale naukę podjęto nie zaraz we wszystkich klasach lub przedmiotach i nie w pełnej liczbie godzin. Zauważa się przytem, że tak samo jak koniecznem będzie w interesie racyonalnego wyczerpania przepisanego materyału naukowego przełożenie pewnych ściśle określonych i z góry przewidzianych części nauki w poszczególnych przedmiotach na następne lata, tak też będzie w wielu razach rzeczą wskazaną i pożyteczną przesunięcie pewnej części materyału naukowego poza termin I. półrocza 1915/16 o ile przedmiot nauki objęty jest także planem tej klasy, która przypada na drugie półrocze

szkolne. Równie możliwe będzie na odwrót w tych zakładach, które wcześniej bieżący rok szkolny rozpoczęły, przesunięcie części materyału naukowego, przypadającego na klasę, której ma być poświęcone II. półrocze, na czas przed zakończeniem I. półrocza, jeżeli tego samego przedmiotu uczono także w tem półroczu.

Wreszcie nasuwa się uwaga ze względu na wyznaczenie w klasach połączonych odpowiedniej pory dla nauki botaniki, która wtedy prawdziwie jest pożyteczną, jeżeli jest popartą ciągłemi spostrzeżeniami i doświadczeniami przy pomocy żywych okazów roślinnych. W tym względzie w klasach połączonych I./II. zwyczajny porządek nauki, przeznaczający naukę botaniki na wiosenne i letnie miesiące, może bez przeszkody być zastosowany w klasach II./III., o ile już nauki botaniki na pierwsze miesiące bieżącego roku szkolnego nie przełożono; obecnie pozostaje tylko zalecić jak najusilniej nauczycielowi, aby w letniem półroczu postarał się o sposobność uzupełnienia nauki w sposób praktyczny w ogrodzie, na łące, w polu lub w lesie podczas wycieczek szkolnych.

Natomiast poleca się, aby w klasach połączonych V./VI. w gimnazyach po nauce mineralogii, rozłożonej na trzy pierwsze miesiące roku szkolnego, poświęcono pięć następnych miesięcy nauce zoologii a wreszcie trzy ostatnie miesiące roku szkolnego botanice; w szkołach realnych zaś na naukę botaniki przeznaczono czas do końca października, tudzież czas od połowy kwietnia do końca roku szkolnego a resztę czasu obrócono na naukę zoologii.

Z c. k. Rady szkolnej krajowej.

Biała, dnia 19. października 1915.

Za c. k. Namiestnika:
Dembowski.

Wiadomości osobiste.

Jego Ces. i Król. Apostolska Mość raczył najmiłościwiej nadać Stanisławowi Niedzielskiemu, dyrektorowi 3-klasowej szkoły wydziałowej męskiej połączonej z 4-klasową szkołą pospolitą w Sanoku, złoty krzyż zasługi z koroną za lojalne zachowanie się w czasie pobytu wroga w Sanoku, oraz za usługi oddane wojskowości w czasie swego urzędowania na stanowisku kierownika zarządu miasta.

Podział rejonów krajowych inspektorów szkół średnich w Galicyi.

J. E. Pan Minister Wyznań i Oświaty reskryptem z dnia 1. września 1914 L. 2246/K. U. M. zarządził następujący podział inspektorskich rejonów w szkołach średnich:

1. Krajowy Inspektor szkół, radca Dworu Emanuel Dworski, państwowe gimnazya w Krakowie, Podgórzu i w Bochni, prywatne w Bąkowicach pod Chyrowem, Chrzanowie, im. Mickiewicza we Lwowie, w Brzesku, prywatne żeńskie SS. Urszulanek w Tarnowie (gimnazyum i liceum).

2. Krajowy Inspektor szkół dr. Franciszek Majchrowicz, państwowe gimnazya we Lwowie, Przemyślu i Żółkwi, prywatne z polskim i ruskim językiem wykładowym w Jaworowie i Rohatynie, polskie i ruskie liceum żeńskie w Przemyślu.

3. Krajowy Inspektor szkół Tadeusz Lewicki, państwowe gimnazya z polskim językiem wykładowym w Kołomyi, Samborze, Stanisławowie, Stryju, Tarnopolu i Tłumaczu, prywatne w Kutach, Podwołoczyskach, Skałacie, Turce, Zbarażu (polskie), prywatne żeńskie w Kołomyi, Samborze, Stanisławowie, Stryju, Tarnopolu, licea żeńskie w Kołomyi i Tarnopolu, oraz polskie i ruskie prywatne gimnazya męskie w Turce.

4. Krajowy Inspektor szkół dr. Jan Kopacz, państwowe gimnazya w Brzeżanach, Buczaczu, Dębicy, Kołomyi (ruskie), Łańcucie, Mielcu, Sokalu, Stanisławowie (ruskie), Tarnopolu (ruskie), prywatne gimnazya z polskim językiem wykładowym w Kałuszu, Kopyczyńcach, Podhajcach, Przemyślanach, Przeworsku, ruskie w Busku, Czortkowie, Dolinie, Horodence, Zbarażu (ruskie), oraz żeńskie Bazylianek w Stanisławowie i we Lwowie, wreszcie liceum Franciszki Dittner we Lwowie.

5. Krajowy Inspektor szkół dr. Karol Opuszyński, gimnazya państwowe w Brodach, Brzozowie, Drohobyczu, Kamionce strumiłowej, Rzeszowie, Sanoku, Trembowli, Wadowicach i Złoczowie, prywatne w Białej, Borszczowie, Czortkowie, Horodence (polskie), Husiatynie, Zaleszczykach, Żywcu, prywatne żeńskie w Drohobyczu i Rzeszowie.

6. Krajowy Inspektor szkół Stanisław Rzepiński, gimnazya państwowe w Gorlicach, Gródku Jagiellońskim, Jarosławiu, Jaśle, Myślenicach, Nowym Sączu, Nowym Targu i Tarnowie, prywatne w Kolbuszowej, Leżajsku, Lubaczowie, Nisku, Strzyżowie i Zakopanem, prywatne żeńskie w Jarosławiu, Jaśle, Nowym Sączu i Tarnowie (II.).

7. Radca Rządu Michał Rembacz, wszystkie szkoły realne.

C. k. Rada szkolna krajowa zatwierdziła radcę Magistratu Adama Groelego, prowadzącego referat spraw administracyjnych i ekonomicznych szkół ludowych w Krakowie, w charakterze członka c. k. Rady szkolnej okręgowej miejskiej w Krakowie.

C. k. Rada szkolna krajowa zatwierdziła wybór Michała Niemczewskiego na delegata Rady miejskiej do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Śniatynie.

C. k. Rada szkolna krajowa zatwierdziła Jana Kilarskiego, rzeczywistego nauczyciela gimnazyum w Brodach, pełniącego obowiązki w gimnazyum w Samborze, w zawodzie nauczycielskim i nadała mu tytuł c. k. profesora.

Zmarli:

Józef Gebhardt, dyrektor c. k. seminaryum nauczycielskiego męskiego w Krośnie; Antoni Gettlich, dyrektor 6-klasowej szkoły wydziałowej żeńskiej im. św. Scho-

lastyki w Krakowie, zmarł 14. sierpnia b. r. w 73. roku życia, a w 43. roku służby;

Marya Bąkowska, dyrektorka 3-klasowej szkoły wydziałowej żeńskiej połączonej z pospolitą im. Piramowicza we Lwowie, zmarła dnia 13. kwietnia b. r.

Franciszek Lindner, stały nauczyciel 3-klasowej szkoły wydziałowej męskiej w Jaworowie, zmarł dnia 17. sierpnia b. r.;

Anna Fichmann, stała nauczycielka 4-klasowej szkoły żeńskiej w Wolance, w okręgu drohobyckim, zmarła dnia 6. września b. r. w 40. roku życia, a w 21. roku służby;

Marya Durska, stała nauczycielka 4-klasowej szkoły żeńskiej im. Sienkiewicza we Lwowie, zmarła dnia 30. kwietnia b. r.;

Maryan Hellstein, stały nauczyciel 4-klasowej szkoły męskiej im. Czackiego we Lwowie, zmarł dnia 6. kwietnia b. r.;

Grzegorz Szkolnik, nauczyciel kierujący 2-klasowej szkoły w Laszkach dolnych, w okręgu bobreckim, zmarł dnia 28. sierpnia b. r.;

Eugenia Słoniowska, tymczasowa nauczycielka 5-klasowej szkoły w Zabłotowie, w okręgu śniatyńskim, zmarła dnia 6. października 1914;

Ludwika Nowakowa, stała nauczycielka 4-klasowej szkoły w Kamieniu, w okręgu niskim, zmarła dnia 3. października 1914;

Józef Gincel, stały nauczyciel 4-klasowej szkoły męskiej im. Wł. Jagiełły w Krakowie, zmarł dnia 1. września 1915 w 46. roku życia a w 22. roku służby;

Antoni Zawadzki, stały nauczyciel 1-klasowej szkoły w Trójcy, w okręgu śniatyńskim, zmarł dnia 7. września b. r.;

Michał Marko, tymczasowy nauczyciel 2-klasowej szkoły w Szeszorach, w okręgu kosowskim, zmarł dnia 13. września b. r.

Salomea Levayówna, nauczycielka kierująca 4-klasowej szkoły żeńskiej im. Sobieskiego we Lwowie, zmarła 25. sierpnia b. r.;

Wiktor Wojtasiewicz, tymczasowy nauczyciel 5-klasowej szkoły męskiej w Rozdole, w okręgu żydaczowskim, zmarł we wrześniu b. r.;

Jan Woltyński, stały nauczyciel 1-klasowej szkoły w Baczynie, w okręgu wadowickim, zmarł w listopadzie 1914;

Stefania Nowak, stała nauczycielka 1-klasowej szkoły w Malechowie, w okręgu żydaczowskim, zmarła dnia 13. lutego 1915;

Antoni Chruściel, stały nauczyciel 1-klasowej szkoły w Pewli wielkiej, w okręgu żywieckim, zmarł w październiku 1914;

Hilary Garbiński, stały nauczyciel 1-klasowej szkoły w Ułycznie, w okręgu drohobyckim, zmarł dnia 4. maja b. r.;

Grzegorz Dziubiński, stały nauczyciel kierujący 2-klasowej szkoły w Kalnikowie, w okręgu mościskim, zmarł dnia 1. grudnia 1914;

Konstanty Pyndzyn, nauczyciel kierujący 2-klasowej szkoły w Lachowicach zarzecznych, w okręgu żydaczowskim, zmarł dnia 27. stycznia 1915 w 50. roku życia;

Edward Niziński, stały nauczyciel 1-klasowej szkoły w Gliniku polskim, w okręgu jasielskim, zmarł dnia 22. lipca b. r.

Książki szkolne.

C. k. Rada szkolna krajowa zaliczyła podręcznik p. t.: „A. Алиськевич i Р. Гамчикевич: Німецкі вправи для I. кляси шкіл середних. У Львові 1915. Накладом Україньского Педаґоґічного Товариства" w poczet książek dozwolonych do użytku w galicyjskich szkołach średnich. Cena egzemplarza oprawionego 2 K.

C. k. Rada szkolna krajowa zaliczyła podręcznik p. t.: „A. Алиськевич i Р. Гамчикевич: Німецкі вправи для другої кляси шкіл середних. У Львові 1914. Накладом Україньского Педаґоґічного Товариства" w poczet książek dozwolonych do użytku w galicyjskich szkołach średnich. Cena egzemplarza oprawionego 2 K. 40 h.

Ogłoszenia.

W sprawie polepszenia czynnych poborów nauczycieli państwowych przemysłowych zakładów naukowych, dodatków pensyjnych dla tych nauczycieli. którzy przejdą w stały stan spoczynku przed wejściem w życie projektowanej pragmatyki służbowej, tudzież w sprawie jednorazowych dodatków remuneracyjnych dla suplentów i asystentów powyższych zakładów naukowych wydał J. E. Pan Minister robót publicznych na podstawie Najwyższego upoważnienia z 5. września 1915, rozporządzenia z 20. września 1915 L. 52.460/XXI. b), L. 54.677/XXI. b) i L 54.676/XXI. b). analogiczne rozporządzeniom J. E. P. Ministra Wyznań i Oświaty z 10. września 1915 L. 2955/K. U. M.. L. 2954/K. U. M. i L. 2956/K. U. M.

Wskutek prośby Zarządu głównego polskiego Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie podaje się do wiadomości, że wszelkie wydawnictwa tego Towarzystwa (książki do bibliotek szkolnych i na nagrody pilności, książki do nauki szkolnej, wzory pisma, druki i t. d.) nabywać można w c. k. Wydawnictwie książek szkolnych w Zakładzie narodowym im. Ossolińskich we Lwowie. Towarzystwo pedagogiczne oddało na skład Zakładowi temu swoje wydawnictwa, który uzyskał pozwolenie na rozsyłkę książek szkolnych koleją.

Katalog wydawnictw Towarzystwa pedagogicznego znajduje się w Radach szkolnych okręgowych.

L. 572. W okręgu szkolnym dolińskim jest 10 wolnych posad dla tymczasowych nauczycieli (ek) w szkołach 1- i 2-klasowych.

Reflektanci winni wnieść należycie udokumentowane podania za pośrednictwem swej dotychczasowej władzy, abituryenci seminaryów nauczycielskich zaś bezpo-

średnio do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Dolinie dołączając do prośby swiadectwo dojrzałości lub w braku tegoż potwierdzenie odnośnej Komisyi egzaminacyjnej złożonego egzaminu dojrzałości.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

W Dolinie, dnia 9. października 1915.

Zwraca się uwagę nauczycieli na dziełko p. t.: Jan Puchałka, „Poradnik w czasie wojny“. Cena 1 K, wydane przez Sekretaryat katolickich Stowarzyszeń robotniczych w Krakowie, ul. św. Tomasza l. 37. Książeczka obejmuje następujące rozdziały: 1. Świadczenia wojenne, 2. Zasiłki wojskowe, 3. Zaopatrzenie inwalidów i ich rodzin, 4. Zaopatrzenie rodzin po poległych i zaginionych, 5. Ważniejsze ustawy i rozporządzenia władz wydane w czasie wojennym, 6. Budujmy na ruinach, 7. Informacye.

Egzamina kwalifikacyjne dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych rozpoczną się:

Przed c. k. Komisyą egzaminacyjną w Kołomyi 6. grudnia; termin wnoszenia podań do końca listopada.

Przed c. k. Komisyą egzaminacyjną w Stanisławowie 6. grudnia; termin wnoszenia podań do końca listopada.

Podania o przypuszczenie do egzaminu kwalifikacyjnego przed c. k. Komisyą egzaminacyjną w Tarnowie należy wnosić do końca listopada. Termin egzaminu będzie później oznaczony.

Egzamin kwalifikacyjny przed c. k. Komisyą egzaminacyjną w Przemyślu rozpocznie się 25. listopada b. r.

Nakładem funduszu szkolnego krajowego.
Z drukarni Władysława Łozińskiego we Lwowie, pod zarządem J. Niedopada.

Krajowa konferencya nauczycielska z r. 1914.

Sprawozdanie niniejsze, skreślone przez c. k. krajowego inspektora szkół, radcę Dworu Jana Matijowa, który miał ogólny referat konferencyi krajowej, przygotowane do druku we właściwym czasie, nie mogło już się ukazać w „Dzienniku Urzędowym“ z powodu wypadków wojennych. Ogłasza się je obecnie w niezmienionem brzmieniu mimo upływu czasu, brzemiennego w tyle straszliwych klęsk, któremi i szkolnictwo zostało dotknięte i bolesnej sprzeczności jaka zachodzi między obecnym opłakanym stanem rzeczy a pięknemi nadziejami, wówczas żywionemi, do których się odnosi końcowy ustęp sprawozdania.

Tegoroczna krajowa konferencya nauczycielska odbyła się ściśle według programu ogłoszonego w „Dzienniku Urzędowym“ Nr. 27 z r. 1913.

Trudności budżetowe, które się wyłoniły w roku ubiegłym, były powodem, że konferencya krajowa mogła się odbyć zamiast w grudniu 1913, dopiero w marcu 1914, tudzież, że czas obrad konferencyi musiał być ograniczony do dwóch dni, a stosownie do tego i program jej odpowiednio uszczuplony. Uszczuplenie to zostało w pewnej mierze powetowane przez tę okoliczność, że w r. 1912 odbyły się osobne konferencye rejonowe, uwzględniające specyalnie potrzeby szkół wydziałowych, wskutek czego kwestye dotyczące szkół wydziałowych mogły być usunięte z porządku dziennego konferencyi krajowej.

Podobnie jak dwie ostatnie konferencye krajowe, odbyła się i konferencya tegoroczna w formie zgromadzeń rejonowych, według rejonów nadzorczych poszczególnych krajowych inspektorów dla szkół ludowych; co do terminu zaszła ta różnica, że zamiast równocześnie w tych samych dniach, obrady konferencyjne odbywały się w terminach kolejno po sobie następujących, w czasie od 17. do 30. marca, z wyjątkiem konferencyi w Krakowie, która z powodu osobistej przeszkody dotyczącego krajowego inspektora szkolnego odbyła się dopiero 13. i 14. maja 1914, a była spowodowana okolicznością, że jeden z odczytów naukowych miał był wygłoszony przez tego samego referenta z kolei na każdem zgromadzeniu, a nadto miała na celu umożliwienie Wiceprezydentowi Rady szkolnej krajowej uczestnictwa w obradach wszystkich zgromadzeń konferencyjnych.

Program ostatniej konferencyi krajowej różnił się zasadniczo od programu konferencyi poprzednich. Gdy bowiem dawniej obradowano przedewszystkiem nad kwestyami dotyczącemi szczegółowo planów naukowych, instrukcyi, podręczników

szkolnych i Regulaminu, obecnie umieszczono na porządku dziennym kwestye wiążące szkołę naszą z życiem praktycznem i wkraczające w pewnej mierze w dziedzinę ekonomii społecznej, a posiadające nadto doniosłe znaczenie wychowawcze. Układając porządek dzienny tegorocznej konferencyi powodowała się Rada szkolna krajowa, tudzież Wydział wykonawczy poprzedniej konferencyi, względami dwojakiego rodzaju: poprzednie krajowe konferencye nauczycielskie dostarczyły już w kwestyach planów naukowych i podręczników szkolnych nader obfitego materyału, którego zużytkowanie jest obecnie w toku; również przez wydanie nowego Regulaminu dla szkół ludowych sprawa wewnętrznego porządku szkolnego została na szereg lat unormowaną, ponowne zatem traktowanie tych kwestyi nie było aktualne. Natomiast pragnęła Rada szkolna krajowa zaznajomić uczestników konferencyi z nowym typem szkoły, powstałym na zachodzie i wysłuchać ich zdania co do zastosowania owych nowych metod nauczania w szkole naszej, a nadto liczyła się c. k. Rada szkolna krajowa z aktualnem w naszych czasach hasłem uprzemysłowienia kraju i podniesienia dobrobytu ludności, do czego w swoim zakresie działania winna też przyczynić się szkoła.

Kwestye umieszczone na porządku dziennym wywołały żywe zainteresowanie i liczne a różnorodne uchwały; zestawienie ich i opracowanie będzie zadaniem nowo wybranego Wydziału wykonawczego.

Powzięte uchwały dadzą się w najogólniejszych zarysach ująć w następujące myśli zasadnicze:

Co do „Szkoły pracy" wyrażono zapatrywanie, że metody używane w naszych szkołach mają wiele punktów stycznych ze sposobem prowadzenia nauki w tym nowym typie szkoły; wyrażono życzenie, aby władze szkolne umożliwiały nauczycielom poznanie ustroju i metody „Szkoły pracy" przez wysyłanie ich w podróże naukowe i przez urządzanie specyalnych kursów, aby przed zreformowaniem naszych planów naukowych w duchu nowych zasad wprowadzono je najpierw w formie próby w naszych szkołach ćwiczeń, tudzież w kilku wybranych szkołach ludowych.

We wnioskach opartych na referacie o nauce zręczności w najszerszem tego słowa znaczeniu, zaznaczono pożyteczność tego przedmiotu tak z ogólnych względów wychowawczych, jak również ze względu na korzyści praktyczne, jakie młodzież szkolna z tej nauki wynosi. Wskazano na potrzebę łączenia nauki zręczności z nauką innych przedmiotów szkolnych i na wyrabianie u młodzieży szkolnej zdolności do radzenia sobie w różnorodnych potrzebach życia (samoporadności).

Rodzaj nauki zręczności powinien być dostosowany do potrzeb i stosunków miejscowych, a w porozumieniu z krajowemi instytucyami przemysłowemi należałoby się postarać o zapewnienie wyrobom młodzieży szkolnej korzystnego zbytu. Do władz szkolnych zwrócono się z prośbą o wydatniejsze wyposażenie nauki zręczności w jej różnorodnych gałęziach i o tworzenie kursów celem wykształcenia sił nauczycielskich w tym kierunku, względnie o wprowadzenie tej nauki jako przedmiotu obowiązkowego w seminaryach nauczycielskich.

Referat o nauce kobiecego gospodarstwa domowego łącznie ze znakomitym wykładem naukowym o odżywianiu się ludności wsi i miasteczek w kraju, zakreślonem na szersze rozmiary, a opartym na odnośnej literaturze naukowej i spra-

wozdaniach nauczycieli z całego kraju, wywołał szereg uchwał, które dadzą się streścić w następujących dezyderatach:

Praktyczna nauka kobiecego gospodarstwa domowego winna być w klasach najwyższych pięcio- i sześcio-klasowych szkół wydziałowych żeńskich traktowana jako przedmiot obowiązkowy, w trzyklasowych szkołach wydziałowych nadobowiązkowo, w szkołach pospolitych zaś na nauce dopełniającej. Władze szkolne zechcą jak najusilniej starać się o urządzenie kuchni szkolnych, a przy stawianiu nowych budynków szkolnych o wyznaczenie osobnej na ten cel ubikacyi. Nauka gospodarstwa kobiecego nie powinna ograniczać się tylko do pewnych pór roku, lecz trwać przez cały rok szkolny. Władze szkolne zechcą postarać się o celowe wykształcenie sił nauczycielskich do udzielania tego przedmiotu, zapewnienie tej nauce fachowego nadzoru i przeprowadzić odpowiednią rewizyę planów naukowych seminaryów nauczycielskich żeńskich i szkół ludowych, tudzież poddać stosownej rewizyi materyał podręczników szkolnych.

Z dyskusyi nad odczytem o alkoholizmie i zwalczaniu go przez szkołę wyłoniły się następujące uchwały:

Celem gruntowniejszego zaznajomienia z tak zwaną alkohologią należałoby w seminaryach nauczycielskich podwyższyć wymiar godzin przeznaczonych na naukę hygieny szkolnej, dla nauczycieli zaś powinno się urządzać od czasu do czasu osobne kursy, względnie wykłady z tego przedmiotu. Nauczyciele powinni przy każdej nadarzającej się sposobności, czy to w czasie nauki szkolnej, czy też na tak zwanych zebraniach rodzicielskich, przewidzianych w § 130 Regulaminu, udzielać stosownych pouczeń o szkodliwości używania alkoholu. W planach naukowych i podręcznikach szkolnych należy położyć większy nacisk na sprawę alkoholizmu, a nadto wyposażyć szkoły w odpowiednie środki naukowe. Wreszcie zalecono zakładanie w szkołach tak zwanych „złotych ksiąg wstrzemięźliwości“.

Sprawozdanie Wydziału wykonawczego, wybranego przez poprzednią konferencyę nauczycielską (w roku 1907), łącznie ze sprawozdaniem o stanie majątkowym i obrocie krajowego funduszu emerytalnego, które wcześnie przed rozpoczęciem konferencyi wysłano wszystkim jej uczestnikom, przyjęto bez dyskusyi do wiadomości.

Członkami Wydziału wykonawczego konferencyi krajowej na bieżący okres konferencyjny wybrano:

1. Jana Korneckiego, nauczyciela we Lwowie;
2. Wiktora Krzanowskiego, dyrektora szkoły wydziałowej w Przemyślu;
3. Władysława Winogrodzkiego, c. k. okręgowego inspektora szkolnego w Złoczowie;
4. Józefa Kłapę, nauczyciela szkoły wydziałowej w Sokalu;
5. Jana Seredę, c. k. okręgowego inspektora szkolnego w Turce;
6. Marcelego Schindlera, dyrektora szkoły wydziałowej w Kołomyi;
7. Jana Szumskiego, c. k. okręgowego inspektora szkolnego w Tarnowie;
8. Jana Mayera, dyrektora szkoły wydziałowej w Gorlicach;
9. Juliana Buciewicza, kierownika szkoły w Sadach trembowelskich;
10. Jana Pielasza, kierownika szkoły w Bortnikach;
11. Franciszka Terleckiego, kierownika szkoły w Sierszy;

12. Karola Drozdowskiego, dyrektora szkoły wydziałowej im. św. Mikołaja w Krakowie.

Na zastępców członków Wydziału zostali wybrani:

1. Anna Kowarzówna, nauczycielka w Sanoku;
2. Aniela Aleksandrowiczówna, dyrektorka szkoły wydziałowej im. Kl. Tańskiej we Lwowie;
3. Mikołaj Kowalczuk, nauczyciel w Przemyślanach;
4. Jan Ruszczyński, c. k. okręgowy inspektor szkolny w Bóbrce;
5. Helena Dienerówna, dyrektorka szkoły wydziałowej im. królowej Jadwigi w Stanisławowie;
6. Grzegorz Kossak, kierownik szkoły w Jasienicy solnej;
7. Jan Slósarek, kierownik szkoły w Mielcu;
8. Zygmunt Tułecki, nauczyciel szkoły wydziałowej w Rzeszowie;
9. Wanda Jaksmanicka, nauczycielka w Buczaczu;
10. Kazimierz Pękalski, kierownik szkoły w Burkanowie;
11. Wiktor Doleżan, dyrektor seminaryum nauczycielskiego w Kętach;
12. Maciej Jarzyna, dyrektor szkoły ludowej w Niepołomicach.

Oprócz posiedzeń plenarnych odbywały się posiedzenia sekcyjne, które zajmowały się wnioskami członków, zgłoszonymi na konferencyę krajową.

Przy sposobności konferencyi krajowej odbyły się też wystawy wyrobów młodzieży szkolnej z zakresu różnych działów nauki zręczności, krawieczyzny i kobiecego gospodarstwa domowego. Liczebnością, różnorodnością i doborem eksponatów odznaczyły się osobliwie wystawy w Tarnopolu i Stanisławowie; obficie obesłaną była też wystawa w Krakowie. Wystawy we Lwowie i w Tarnowie były specyalnie dostosowane do zasad „Szkoły pracy“.

We wszystkich konferencyach rejonowych — prócz zgromadzenia w Krakowie — żywy biorąc udział Wiceprezydent Rady szkolnej krajowej dr. Ignacy Dembowski w serdecznych przemówieniach do zgromadzonych dał wyraz swej radości, że z powodu powrotu normalnych stosunków w kraju, będzie mogło i szkolnictwo rozwijać się w żywszem tempie, zwłaszcza, że i liczne rzesze nauczycielstwa, uzyskawszy dzięki szczodrej życzliwości Sejmu krajowego znaczne podwyższenie swych poborów, z tem większą gorliwością i jednomyślnością w pracy, bez rozdzielania się na stronnictwa czy to narodowe czy polityczne, spełnią swój zawodowy i obywatelski obowiązek służenia najszczytniejszej sprawie oświaty.

Nakładem funduszu szkolnego krajowego.

Z drukarni Władysława Łozińskiego we Lwowie, pod zarządem J. Niedopada.

Rok XIX. Nr. 4.

DZIENNIK URZĘDOWY

c. k. Rady szkolnej krajowej w Galicyi.

Redagowany w c. k. Radzie szkolnej krajowej.

Wydany dnia 30. listopada 1915

L. 8635/III.

Okólnik

c. k. Rady szkolnej krajowej do c. k. Rad szkolnych okręgowych, Rad szkolnych miejscowych i Zarządów szkół w sprawie wykonywania przymusu szkolnego.

W niektórych rozporządzeniach c. k. Rady szkolnej krajowej a w szczególności z dnia 18. maja 1915 l. 112/Pr., z 12. lipca 1915 l. 5820/III. i z 13. lipca 1915 l. 5810/III. a wreszcie w odezwie do nauczycielstwa umieszczonej w Nr. 1 „Dziennika Urzędowego“ c. k. Rady szkolnej krajowej z r. 1915 dotknięto sprawy przymusu szkolnego w bieżącym roku szkolnym i zwrócono uwagę Rad szkolnych okręgowych na okoliczność, że obecne położenie kraju i ludności wskutek klęsk wojennych nie dopuszcza stosowania z całą ścisłością rygoru prawa w przynaglaniu rodziców do posyłania dzieci do szkoły.

Niektóre Rady szkolne okręgowe zrozumiały jednak niewłaściwie treść powyższych rozporządzeń i pouczyły Zarządy szkół. jakoby Rada szkolna krajowa zawiesiła lub zniosła przymus szkolny w bieżącym roku wojny. Zdanie takie jest zupełnie nieuzasadnione, skoro bowiem przymus szkolny opiera się na §§ 30—38 ustawy krajowej z 23. maja 1895 Dz. u. kr. Nr. 57, przeto nie może być przez krajową Władzę szkolną zniesiony, a obowiązek rodziców posyłania dzieci do szkoły trwa

dalej jak poprzednio. Tak samo nie wygasł obowiązek powołanych organów pilnowania tego, aby treść ustawy była przeprowadzona a rygor ustawy winien być stosowany dalej bezwzględnie, gdzie tylko powodem nieposyłania dzieci do szkoły nie jest niedostatek spowodowany klęskami wojennemi lecz wyłącznie opieszałość lub brak nadzoru ze strony rodziców. Wałęsanie się dzieci i próżnowanie — na co się niektóre Rady szkolne okręgowe użalają — tylko z tego powodu, że obecnie toczy się wielka wojna światowa, byłoby grzechem nie do darowania. Niepodobna zaś stosować rygoru ustawy o przymusie szkolnym tam, gdzie budynek szkolny w znacznej części zniszczony a dzieci wszystkie nie mogą się pomieścić w tymczasowo najętych ciasnych izbach, lub gdzie ludność pozbawiona całego mienia i odzieży musi wraz z dziećmi starać się o zaspokojenie przedewszystkiem najelementarniejszych potrzeb życiowych.

Te właśnie przeszkody i niepomyślne stosunki stanowiły podstawę uwag o wyjątkowych obecnie warunkach wykonywania przymusu szkolnego, których mylne zrozumienie mogłoby spowodować dotkliwą dla oświaty szkodę.

Poleca się przeto c. k. Radom szkolnym okręgowym, aby godząc względy ludzkości z wymaganiami ustawy w wyjątkowym okresie wojny, wykonywały nadal, o ile tylko okoliczności tego dopuszczają, przekazany im przez ustawę obowiązek, aby szkole zapewnić należytą frekwencyę.

Z c. k. Rady szkolnej krajowej.

W Białej, dnia 30. października 1915.

Za c. k. Namiestnika:
Dembowski.

Wiadomości osobiste.

C. k. Rada szkolna krajowa zatwierdziła w zawodzie nauczycielskim, nadając im tytuł profesora, następujących nauczycieli szkół średnich:

Jana Olpińskiego w szkole realnej w Żywcu; ks. Stanisława Szpetnara w szkole realnej w Krośnie; Władysława Rembacza w II. szkole realnej we Lwowie.

C. k. Rada szkolna krajowa zamianowała ks. Emiliana Gorczyńskiego zastępcą nauczyciela religii gr. kat. w gimnazyum II. we Lwowie.

Zmarli:

Włodzimierz Lisikiewicz stały nauczyciel kierujący 4-klasowej szkoły w Dobrotworze, w okręgu kamioneckim, zmarł dnia 29. września b. r. w 52. roku życia;

Albina Wexówna, stała nauczycielka 6-klasowej szkoły żeńskiej w Dębicy, zmarła dnia 19. października b. r. w 70. roku życia a w 30. roku służby;

Klotylda Jaczmierska stała nauczycielka szkoły wydziałowej żeńskiej im. Klem. Tańskiej w Krakowie, zmarła dnia 23. lipca b. r. w 55. roku życia a w 30. roku służby;

Bolesław Hanula tymczasowy nauczyciel szkoły męskiej im. Ces. Fr. Józefa I. w Przemyślu, zmarł dnia 10. października b. r.;

Antoni Potoczny tymczasowy nauczyciel 2-klasowej szkoły w Biesiadkach w okręgu brzeskim; zmarł w październiku b. r.;

Maryan Iżycki tymczasowy nauczyciel szkoły męskiej w Turce, zmarł 2. listopada b. r.;

Jan Brożek stały nauczyciel 1-klasowej szkoły w Baryczce w okręgu strzyżowskim, zmarł dnia 7. listopada b. r.;

Henryka Danielska stała nauczycielka 4-klasowej szkoły żeńskiej im. Elżbiety w Rzeszowie, zmarła dnia 5. listopada b. r. w 29. roku życia;

Joachim Skorupski stały nauczyciel 1-klasowej szkoły w Nuśmicach w okręgu sokalskim, zmarł we wrześniu b. r. w 36. roku życia a w 16. roku służby;

Mieczysław Batowski stały nauczyciel kierujący 4-klasowej szkoły na Zabużu w Sokalu, zmarł w październiku b. r. w 63. roku życia a w 38. roku służby.

Książki szkolne.

C. k. Rada szkolna krajowa zaliczyła podręcznik p. t. „Maryan Janelli i Adam Szelągowski. Dzieje powszechne. Podręcznik do nauki historyi na stopniu wyższym szkół średnich. Część pierwsza obejmująca okres starożytny. Z 53 rycinami. We Lwowie 1915. Nakładem Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych. W Warszawie E. Wende i Ska" w poczet książek dozwolonych do użytku w galicyjskich szkołach średnich. Cena egzemplarza oprawnego w płótno 3 K.

C. k. Rada szkolna krajowa zaliczyła książkę p. t. „Podręcznik arytmetyki dla klasy VII. szkół średnich. Napisał dr. Jerzy Mihułowicz. We Lwowie. Nakładem Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych 1914" w poczet książek dozwolonych do użytku w galicyjskich szkołach średnich. Cena egzemplarza oprawnego w płótno 2 K.

C. k. Rada szkolna krajowa zaliczyła podręcznik p. t „Ignacy Kranz. Geometrya poglądowa. Podręcznik na klasę drugą gimnazyów, gimnazyów realnych i szkół realnych. Wydanie drugie. Kraków 1914" w poczet książek dozwolonych do użytku w galicyjskich szkołach średnich. Cena egzemplarza oprawnego 1 K 40 h.

C. k. Rada szkolna krajowa zaliczyła podręcznik p. t. „Bronisław Duchowicz. Chemia dla klas wyższych, z licznemi rycinami i jedną tablicą barwną. Nakładem K. S. Jakubowskiego. We Lwowie 1915" w poczet książek dozwolonych do użytku w galicyjskich szkołach średnich. Cena egzemplarza oprawnego 2 K 20 h.

Ogłoszenia.

Nakładem c. k. Wydawnictwa książek szkolnych w Wiedniu wydano dwie nowe tablice poglądowe z dziedziny marynarki, z których pierwsza (podwójna) przedstawia wielki nowoczesny okręt wojenny w przekroju, druga przedstawia widok takiego okrętu oraz widok torpedowca i łodzi podwodnej. Cena sklepowa tych tablic wraz z objaśnieniami wynosi: pierwszej 3 K., drugiej 1 K.

Z uwagi na znaczenie powyższych tablic dla nauki szkolnej a w szczególności dla rozbudzenia zainteresowania młodzieży urządzeniami marynarskiemi, zwłaszcza ze względu na obecne stosunki, c. k. Rada szkolna krajowa wskutek reskryptu c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z 19. października 1915 l. 29.432, zwraca uwagę na powyższe pożyteczne wydawnictwo i zaleca zakupienie tych tablic dla zbiorów naukowych szkolnych.

C. i k. Ministerstwo wojny wydaje dla oficerów i żołnierzy pełniących służbę na froncie „Gazetę polową“, wychodzącą raz w tygodniu w języku niemieckim, polskim i ruskim, oraz w czterech innych językach. Za zezwoleniem c. k. Ministerstwa wojny mogą „Gazetę polową“ nabywać także osoby prywatne.

Prenumerata tego czasopisma wynosi 2 K 50 h kwartalnie, poszczególne numera 25 h.; abonament przyjmuje c. i k. nadworna księgarnia L. W. Seidla w Wiedniu I. Graben 29.

Wskutek reskryptu c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z 23. października b. r. l. 3353 podaje się do wiadomości, że c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych zezwoliło gminie Slatina, położonej w powiecie politycznym Morawska Trzebowa (Mährisch-Trübau) na Morawie, na zmianę nazwy w języku niemieckim na „Schlettau“ z tem, że dotychczasowa czeska nazwa tej miejscowości „Slatina“ nie doznaje zmiany.

Zwraca się uwagę nauczycielstwa na dziełko p. t. „Jan Puchałka. Poradnik w czasie wojny“. Cena 1 K., wydane przez Sekretaryat katolickich Stowarzyszeń robotniczych w Krakowie, ul. św. Tomasza l. 37. Książeczka obejmuje następujące rozdziały: 1. Świadczenia wojenne. 2. Zasiłki wojskowe. 3. Zaopatrzenie inwalidów i ich rodzin. 4. Zaopatrzenie rodzin po poległych i zaginionych. 5. Ważniejsze ustawy i rozporządzenia władz wydane w czasie wojennym. 6. Budujmy na ruinach. 7. Informacye.

Egzamina kwalifikacyjne dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych przed c. k. Komisyą egzaminacyjną w Bochni rozpoczną się dnia 3. lutego 1916.

Podania zaopatrzone w przepisane dokumenta należy wnosić najpóźniej do dnia 20. stycznia 1916.

Egzamina kwalifikacyjne przed c. k. Komisyą egzaminacyjną w Samborze rozpoczną się 13. grudnia 1915, we Lwowie i w Stanisławowie dnia 6. grudnia b. r.

Nakładem funduszu szkolnego krajowego.
Z drukarni Władysława Łozińskiego we Lwowie, pod zarządem J. Niedopada.